

Latwiefchu Awises.

62. gada-gahjums.

Nr. 17.

Trefchdeenā, 27. Aprilī (9. Maijā).

1883.

Redaktora adrese: Pastor J. Weide, zu Neuhausen pr. Schruden, Kurland. — Ekspedizija Besthorn Iga grahmatu-bohdē Jelgawā.

Nahditajs: No eekschsemehm. No ahrsemehm. Wisajunatahs finans. Seedonis un rudenis. Par muhsu krogeem. Sleptawibas Baltijas gubernās. Sludinajanas.

No eekschsemehm.

Behterburga. Par semneeku banku, aisdofšanas un krahšanas kasu dibināšanu tagad isfludināta schahda Keisara pawehle: Kad walsts-padome bij pahrluhkojusi tā faweenotahs walsts-faimneezibas un likumu-dofšanas nodakā, tā ari pilnā sapulzē finanzu ministera preekschlikumu par kahrtibu pee semneeku banku, aisdofšanas un krahšanas kasu dibināšanas, tad wina isdewa zaur spreedumu, kas papilda schē peederigos likumu-krahjumus, schahdus nosajijumus: 1) Finanzu ministerim kopā ar eekschleetu ministri ir atkauts, atwehleht semneeku banku, aisdofšanas un krahšanas kasu dibināšanu, tāpat ari, kur wajjadfigs, pahrlabot jau pastahwofchahs palihdsibas un krahšanas kafes pee agrakajeem apanaschu krona semneekem un kara-wihru eebuhweescheem. 2) Semneeku bankas, aisdofšanas un krahšanas kafes war dibināht ar no privat-personahm, semstwas eestahdehm un pagasteem preeksch schi mehrka dahwinatahm summahm tahdās weetas, kur pehz finanzu ministera un eekschleetu ministera smalleem ismeklejumeem tahs israhdijschahs par nepeezeeschami wajjadfigahm un wizu dibināšana un istureschana par eespehjamu, isnemot tahdas weetas, kur jau aisdofšanas un krahšanas beedribas atrodahs. Schahdās weetas semneeku banku, aisdofšanas un krahšanas kasu dibināšana tikai tad ween atkautjama, ja no privat-personahm dahwinatas it ihpafchi preeksch schi mehrka peeteekofchas summas. 3) Isdot nolikumus par 1. punkte mineto eestahdu eegrosfichanu, darba kahrtibu, waldes fastahwu un usraudfibu atwehlehts pagaidam finanzu ministerim kopā ar eekschleetu ministri, bet ar to nosajijumu, ka pehz peedfihwoteem eewehrojumeem wehlah ja-isstrahda pamata-likumi par jaunu semneeku kredit-eestahdu eegrosfichanu, un ka schee pamata-likumi teel nodoti papreeksch us pahrraudfichanu un ka teem jadabu apstiprinajums kahrtigā likumu-dofšanas zelā. — Schis walsts-padomes spreedums dabujis schi gada Janwari Wisaugstalo apstiprinajumu, kam pawehle peelikta, lai tas tiktu peepildihts. — **Preeksch Behterburgas polizejas pawairofšanas preeksch nahkofcheem** 2 gadeem us Wisaugstalo pawehli atkauts pa 522 tuhst. 772 rubl. — **Warschawas mahzibas apgabala furators** Apuchtins dabujis Wisaugstaki dahwinatu Aleksandera Kewfka ordeni; suhtneezibas domneeks Londonē Dawidows eezelts par Kreewijas suhtni Japanā; generalkonsuls Marselā Popows eezelts par Kreewijas suhtni Pekinā; sinoda wirsprokureeris Pobedonoszewš pa-augstinahs par ihsteno geheimrahtu; Plogkas biskapa amata ispilditajs Sintowts eezelts par wifu Kreewijas katolu basnizu mitropolitu. — **Generaladjutants grahfs Behteris Schuwalows** aisbrauzis us Parisi. Berlinē winam faruna bijusi ar Bismarku. — **Keisara Majestetehm** 19. Aprilī bij Leeldeenu apfweizinaschanahs ar Behterburgas garnisona deputaziju. Deputazijas apafschkareimi tila peelaisi pee Keisarenes rolas butschofšanas un dabuja katrs pa Leeldeenas olai. — **„Waldibas Wehstnesis“** sino, ka 5. un 6. Aprilī leeli studentu nemeeri bijuschi Warschawas uniwersitetē. Polizeja un kara-spehs tikufchi faukti palihgā, kas atkal eegrosfijuschi meeru. — **Tautas apgaismoschanas ministeris** stingri peekodinajis wideju skolu waldehm, lai, skolenus pahrzetot no semakas klases augstakā, zeeschi luhkojot us to, ka skoleni teescham ari eespehj sekot augstakahs klases mahzibas kurjam. Glehwa istureschanahs schini leetā pascheem skoloneem tikai buhtu par skahdi, jo saudetu mahzichanahs preeku, un turklah ari skolotaju godbihjiba un zeeniba zaur to waretu eet masumā. — **Grahfs**

Todlebens, fatrizinatahs wefelibas deht, dabujis atwainaschanas pagarinaschanu us 3 1/2 mehnescheem. — **Selta kareetes un zitas fwehtku ekipaschas** nosuhtija is Behterburgas us Maskawu 21. Aprilī.

Kursemes gubernatora fungs zaur „Kurs. gub. aw.“ islaidis atkal schahdu rakstu pee wifahm pilsteefahm, muischu polizejahm un pagastu waldehm:

Behz mana fludinajuma islaischanas no isgahjuschā gada 20. Oktobera (Gub. Awises № 84.) ir zaur peenahkofcho polizejas autoritetu modribu un spehzibu pulku leelaka drofchiba par dshwibu un ihpafchumu eestahjusees man Wisaugstaki ustizetā gubernā. Bet kad nu beidsamajā laikā atkal dauds tihfchas aisdofsinaschanas gadijumu nahzis preekschā, ari usbruzeens isdarihts kahda gruntneeka dshwibai Talsu aprinki, un beidsot pat klaija, ar waras-darbeem faweenota pretestiba pret polizejas autoritetehm Wentspils aprinki tikusi pastrahdata, tad turu par sawu peenahkumu, turpinot manu fludinajumu no 20. Oktobera 1882. g. un papildinot manus jau islaidistos istureschanahs preekschkrakstus, muischu- un pagastu polizejahm pawehleht:

1) Behz notikufchas tihfchas aisdofsinaschanas waj isdarita usbruzeena tuhliht no fewis zaur wehstnesi, kam jasteidsahs, pasinot wifseem apfahrtnes krogu turetajeem, tā ari teem, kuru krogi atrodahs tahlah us to pusi, kur warbuht pehdas dsen noseedsneekam, tāpat tuwejahm pilsehtu polizejahm, dselszela stanzijahm un pilsteefai, ja eespehjams, peedodot simes, pee kam war noseedsneeku pasiht.

2) Ja buhtu peenemams, ka noseedsneeki paslehpufchees kahdā birstē waj meschā, tos tuhliht no wifahm pufehm apientk un ismekleht.

3) Tos semes apdshwotajus, kas leegtos, tuhliht nahkt, kad winus tā usajzina un — wahrdu fakot — sneegt palihdsigu roku preeksch dshwibas un ihpafchuma apfargafšanas, usdot peenahzigai teefas-waldei, lai zeeschi teel apstrahpeti.

Pilsteefahm es atkal peekodinaju ne til ween manas jau islaidstahs instrufzijas, bet winahm ari luhdsu, bes tahm jau preekschkrakstahm sinahm, man pehz katras tihfchas aisdofsinaschanas un katra usbruzeena wehl pasinot:

1) kad tihfcha aisdofsinaschana waj usbruzeens notikufchi (datumu un stundu);

2) kad wehstnesis ar sinu par to — no muischas polizejas waj pagasta waldes pufes, jeb — tā fakot — pirmā wehstis, kad ari us privata zela, pilsteefā dabutas (datumu un stundu); kahdi lihdsikti un kurā laikā (datumu un stundu) tikufchi peenemti no pilsteefas pufes, lai apleezinatu noseedsibu un dshhtos pakaf noseedsneekem;

3) pee klaijas pretestibas pret weetigo polizeju tuhliht par to man pasinot zaur telegrafu.

Jelgawas pili, 23. Aprilī 1883.

Kursemes gubernators,

Geheimrahts: P. v. Lilienfeld.

Jelgawa. Keisara Majestete Wisaugstaki dahwinajis sudraba medalus, ar usrakstu „par usihtibu“, schahdeem Jelgawas labprah-tigeem uguns-dsehsejeem: Albertam Kühnam, Filipam Simsohnām, Heimanim Rahnam, Michaēlam Kapiglim, Kahrlim Norenbergim, Abrahamam Petrowam, Josefam Herbertam un Franzim Martinatifam. — **Re-ihita papihra nauda**, it ihpafchi 5-rublu gabali, no gaischas krahfas un mihksta, willaina papihra, pehdejā laikā jo leelā mehrā isplatiti laudis. Nupat sinojahm, ka Saldus meestā drukas maschina useeta, un lihds ar to ari gatawi 5-rublu gabali. Tagad nu waram pawehstihht, ka Jelgawā ween nonemti schahdi nummuri:

321356, 321579, 321833, 351233, 351244, 361255, 361257, 361489, 361538, 371268, 391684, Littr. A/H no 1880. gada. Kā redsams, ņee nummuri neņo daudņ ne-iffņkirahs, beņ tam druka un papihriņ weens un taņ paņs, tã ka jadomã, ka wini zehluņņeeņ iņ weenas fabrikas. Behdigi gan buhtu, ja pakaltaiņito 5-rublu gabalu teņņņam buhtu tiņ daudņ, kã iņtruhtņtoņņee nummuri to iņrahda. Wiņ-wairaf, ņinamņ, wini iņlaiņti uņ ņemehm, un ziņ daņņņ labņ lauzeneekņņ jau noņņehlojiņ ņawu leetas nepraņņņanu, domadamņ, ka tam peeder 5-rublu gabalņ, bet eebrauzot pilņņhtã ko eepirkeetņ, naudu tam nonem kã ne-iņņtu, un ziņ daudņņeem taņ wehl nebuņņ japeedņņiwo. — Jelgawã ari nonemti ne-iņņti 3-rublu gabali; wineem weenada forma un weens un taņ paņs nummurņ, proti Nr. 450672, Littr. A/M no 1880. gada.

Bauņņas aprinka-teeņas aņeņorņ baronņ G. v. Rahden uņ paņņņa luhgņņanu atlaiņtņ no amata.

No Bez-Sahtes. ņkolneeku pahrklausiņņana Bez-Sahtes ņemkopibaņ ņkolã, kuri ņawu pilnu diwu gadu mahzibaņ kursu pabeiguņņi, tiņa notureta 6. Aprili, pilnai kuratorijai klat-efot. — No teem 23 jaunekteem, kaņ nolika eņņamu, dabuja ņhogad dewini taņņ wiņlabakahņ leezibaņ-ņihmeņ, proti: Gotthardt Stanke no Bauņņas N. I ar uņņlaweņņanu; Kahrliņ Gertner no Embotes un Janiņ Kaleij no Reņņņnu muiņņas N. Ia — toti labi; Janiņ Baumann no Ahneņ muiņņas, Janiņ Abolin no Aņņtiņu muiņņas, Arturņ von Borowicz no Jelgawas, Erneņtņ Graņsmann no Dundagas, Janiņ Thielmann no Plepju muiņņas un Janiņ Grensupp no Bentuleņ muiņņas N. Ib — itin labi. 10 ņkolneeki dabuja N. IIa — labi; 2 N. IIb — puņlihdņ labi, un 2 N. III — peeteekoņņi. — Pee kara-deeneņta iņpildiņņanas zaur tam wiņi 23 ņkolneeki ir dabujuņņi III. kategorijas (ņņņi-ņas) teņņibaņ. — Zaur eeņtahdetņ palihdņņibu ir 13 ņkolneekteem taņ pirmaiņ zehņņ winu darba laukã, kã ņaimneezibaņ palihgeem, eekņņ leelalahm ņaimneezibahm eerahdihtņ, un ari wairaf ņenakeem ņehiņņ eeņtahdetņ ņkolneekteem, kaņ kã kreetni ņemkopji iņrahdijuņņeeņ, tiņa jaunã darba weetas eerahditã.

Ji Walles. „J. Ste“ ņgņ mums paņneedi behdigãņ ņinaņ no Walles puņeņ. 2. Aprili, pulkņten 12dņņ puņdeena, iņ Bender-Muhrneek-Undru dņņiwojamahņ ehlaņ uguns iņzehluņeeņ, kaņ iņņã laika pahrgahjuņi uņ Slauscheneem un no turenēņ uņ Balkawneeka ņaimneeka mahjahm. Leelãkã data ehlu palikuņi ņehais treijãņ mahjãņ leefmahm par laupijumu. No lopineem iņglahbuņņi tiņai gowiņ un ņirguņ. Ari kalpu lautiņi ņaudejuņņi ņawu nabadņņibu. Ihpãņņas ņirdņ-ņahpeņ ir Slauschenu ņaimneekam, jo wezãis tehņņ ir paliziņ leefmahm par upuri. — Behdiga Leeldeena teem godigeem zilwekeem.

Ji Jaunjelgawas rakņta „Balt. Wehņņneņim“: Pirmã Leeldeena, ap pulkņten 6eem wakarã, kahdas werņteņ augņņņpuņ pilņņhtãņ tiņa diwas breeņņu mahtiteņ no weena treņņã breeņņa, laikam tehwiņa, Daugawã eedņņihtaņ. Uņ Widņemeņ kraņta noņtahuņņeeņ laudiņ ne-ņahwa breeņņeem nahņt malã, tã ka wineem ziņņ nekaņ ne-aklikaņ, kã peldeht atpakaf uņ Kurņemi, kur winuņ kahdi waroni tuhliņ aplenza ar laiwahm un nabaga lopineem, ņtraujã uhdeni zihnoteetņ, zaur airu ņiņņanu un kņņņņu durņņanu padarijuņņi galu. Kã dņņird, ņehiņņ notikums nemtņ iņmekleņņana. — Jaunjelgawas pilņņhtãņ-galwa Schulz atkaņpeetņ no amata, tamdeht ka pahreijot uņ dņņiwi Rihgã.

Durbē 4. Aprili notureja tirgu, kur, kã „Latw.“ ņino, notikaņ ņehiņdu blehņņu ņiņiņ, kaņ uņmudina katru, ihpaņņi lauzeneekus, buht wehrigeem pee naudas ņanemņņanaņ. Kahdņ ņehiņdņņ nokauleja Bilineeku ņaimneekam jaunu ņirgu par 70 rubl., bet lai ņaimneekņ zeeņņi ne-iņluhtoku ņamaņņato naudu, eedewa 5 rubli wairaf. ņaimneekņ, godigņ zilwekņ buhdamņ, waizã ņehiņdu, kapehņ wairaf maņņajie? — ņehiņdņņ pamudina ņaimneeku, naudu bahņtiņ kaņatã. ņaimneekam eenahl prahtã, ka laikam gan buhņ neriktiga nauda; ņahl ar ņehiņdu ņrihdeteetņ, un ņehiņdņņ ņahl muņt; — laudiņ dodahņ pakaf. ņehiņdņņ, redņedamņ, ka newar wairņ iņbeht, paņweeņņ ņawu naudas maņu ņem kahdeem mahjãņ wahrteem. Makã atradahņ leelņ pulkņ gluņņi jaunu 5-rublu gabalu. ņehiņdņņ bij deewņgan labi reņņinajieņ, ka, ja eedņņ wairaf naudas, ņaimneekņ, naudu pahņņņaitijieņ, doņeetņ lapãņ; bet ņehoreiņ ņehiņdam wiņlahņ. — Neriktigãņ naudas iņdeweņņ eņot kahdņ ņehiņdņiņņ iņ ņkodãņ.

Rihga. Dtrã Leeldeena, Rihgã, Latw. dņņeedãņanaņ beedri- baņ mahjokli, kã „B. W.“ rakņta, bija ņapulzejuņņeeņ kahdi 200 zilweki no ņrahdneeku kahrtãņ. ņapulzejuņņeem tiņa ņinotņ, ka ņapulzeņ mehrkieņ eņot wiņpahrigu luhgumu paraņņiņņana, un ka preekņņ taņdas ņapulzeņņanaņņ no waldibaņ eņot dota atwehleņņana. Wiņpahrigi luhgumi bij jau eepreekņņ ņaņtahditi 46 punkteņ un tiņa ņapul-

zejuņņeem laņiti preekņņã Latweeņņu walodã, ar to peeņņimi, ka pehņ nolãņņņanaņ buhņņot pahņņpreeņņana pehņ punktehm. Bet jau pee paņņãņ nolãņņņanaņ bij redņama roku pazelņņana un wiņpahriga pee- neemņņana. Domehr pee beidņamajahm punktehm ņahka rãņteetņ pretoņņanaņņ, un daņņi it ņkarbi iņņajijãņ, ka taņdeem luhgumeem newarot peeņriņt. Iņzehlahņ taņdņ troņņniņ, ka no pahņņpreeņņanaņ jau newareja wairņ ne runãņ buht. Tamdeht preekņņã laņitãji uņãizinaja, kaņ luhguma punkteņ peenem, lai ņawuņ wahrduņ paraņņta. Luhgumņņ bija ņaņtahdihņtņ no taņdeem, kam naw nekaņdas praņņanaņ, kã luhgumi ņaņtahdami. Tur gan nebija nekaņ pret waldibaņ likumeem, bet ari nekaņ nebija, ko augņtãka waldiba waretu eewehrot, jo luhgumi ņaņtaņweja iņ taņdeem teikumeem, ka bij grehti ņapraņt, preekņņ kam wini bija ņaņtahditi. Tur bija peeminetaņ pilņņhtneeku un lauzeneeku wiņpahrigaņ dņņiweņ buhņņanaņ, bet taņdņņ teikumdņņ, ka, tã ņakot, ņtãp pelawahm bij grehti atraņt kaņduņ grauduņ, un tamdeht luhguma rakņtņ nekaņdã wiņņe nedereja. — „Auņtraņ“ beedri- ba, kã „B. W.“ ņino, eņot nu ari treņņo kugi ņew eemantõjuņi. Kugiņ pirktņ Danzigã un ņauzoteetņ „A. Klockmann“. Wiņņņ eņot gan jau 19 gaduņ wezņ, bet wehl labi ņiprņ. Par ņho kugi aiņmaņņahtņ 30 tuhņņt. 500 mahrlu. Kuga wadiņņana pagaidahm uņtizeta kapteinim Ehleram. — **Vihbeka ņalaņ Dambju krodņneekņ,** J. Freimanis, un wina kalps M. Mauereņ, kã „Rig. Ztgai“ rakņta, 15. Aprila rihtã tiņa iņtrauzeti no meera: palihgã ņauzeeni atņkaneja no Daugawas puņeņ. Wini eefehdahņ laiwã, un drihņ ween ari uņgãhja apgãhņuņņoņ laiwu, pee kuraņ bij peekehruņņahņ 3 perņonaņ. ņehiņņ iņglahbtãņ perņonaņ bij: M. T. Kurlandņkiz, A. W. Filimonowņ un G. K. Anņimowņ, un tee iņteiza, ka ar 3 draugeem: Iwanu Bateņņtõwu, Iņju Saņõju (Saņõjewu) un kaņdu „Semenu“ — pabraukãjuņņeeņ, pee kam laiwa teem apgãhņuņeeņ. Vihņņ ņchim uņdabuhtņ tiņai „Semena“ lihkiņ. — „Balfņ“ un „Balt. Wehņ- neņņa“ ihpaņņneeki bij nodomãjuņņi iņdot Latw. „ņkolãņ awiņi“, un preekņņ tam pehriņ wakarã bij eefneegufņi waldibã luhgumu, deht atwehleņņanaņ. Tagad, kã „B. W.“ ņino, no eekņņleetu miniņterijaņ dabuta atbilde, ka atwehleņņana neteekot dota. — Tãpat ari nodoma- taņņ Latweeņņu rakņņneezibaņ beedribaņ leetã luhguma eefneedeņjeem Widņemeņ gubernatora kungņ ņehiniņ deenãņ darijieņ ņinamu, ka eekņņleetu miniņtera kungņ, pehņ ņãpreeņņanaņņ ar tautãņ apgãiņmoņņanaņ mi- niņteri, ņchim brihņņam neturot par wãijãdņigu apņņiprinaht Rihgã otru Latweeņņu rakņņneezibaņ beedri- bu, kad weena jau paņtahwot. — **Rihgãņ twãiku-kugneezibaņ beedri- ba** iņņludinãjuņi, ka wina ņehini gadã ņtãp Rihgu un Behterburgu liņņņot braukt ņeņņeem twãikonem. Katru treņņdeenu un ņeņtdeenu iņbraukņ weens twãikonieņ iņ Rihgãņ, un katru otrdeenu un peeņtdeenu weens twãikonieņ iņ Behterburgãņ. Par braukņņanaņ ņahņumu tiņņņot wehl ihpaņņi iņņludinãhtņ. Maņņa paņãņeereem no Rihgãņ lihņņ Behterburgã: 10, 8 un 4 rubl. — **Rihgãņ 1. draudņeņ-teeņãņ ņehdeklieņ,** kã eekņņ „Widņ. gub. aw.“ laņamņ, tagad no Salãņpilaņ pahņzelņtņ uņ Rihgu, Nikolaja eelã Nr. 15.

No Waltenbergãņ (Maņ-Salãzeņ draudņe) „B. W.“ ņino par ņchãhdu notikumu: Preekņņ ņeptineem gadeem kahdņ wiņņe no grehtãņ ņlimibaņ palika pawiņam kurņņ un mehms. Ne to wiņleelãko troņņni wiņņņ newareja ņãdņrdeht, ne ari kaut kaņdu ņkanu iņrunãht. Wiņãņ ņawãņ wehleņņanaņņ wiņņņ weenigi zaur rakņtu iņteiza; tãpat wiņi uņdewumi winãm tapa zaur rakņtu dariti ņinãmi. Preekņņ ka- dahm nedetãhm ņchim nelãimigãjam mahte nomira. Mahtes kaņu rolot, wiņņņ toti noņtrahdãjeetņ un ņãņwiņhidņ. Pehņ grehta darba ziti darba beedri wãiu uņmudinãjuņņi, ar kaņdu ņchnabi un glãhņi aluņ atņņpirdņinaņteetņ, ko taņ ari neleedņeeņ eebauidht. Mahjãņ pahri- nahziņ, taņ nejaufņi paklupieņ un ņãņtiņ degunu, tã ka eefãhņuņņãņ ņipri aņiniņ tezeht no deguna. Kad aņiniņ bij beiguņņãņ tezeht, taņ eefãhka atkal runãht, un ari dņņirdeja wiņu tãpat, kã preekņņ ņeptineem gadeem. Wiņņe nu iņteiza, ka pa wiņu to laiku wiņu redņejeņ un ņã- prãtiņ, bet it neka naw warejeņ ne ņãdņrdeht, ne ari iņrunãht.

Chrgemē pirmãņ Leeldeenas wakarã nomiriņ turenēņ mahzi- tajãņ, Emilņ Knieriemņ, 33 gadu wezumã.

Weņenbergã kahdņ leelgruntneekņ nodomãjot eerihņot zutura ņã- briku, kur no kartuņeekteem taiņiņņ zukuru.

Ji Witebņkaņ. Kahdã deenã Merza mehn. eefãhņumã ņh. g. ņlãkterieņ, kura gaņãņ pahrdotãwa atrodãņ uņ ņmolenskaņ tirguņ plãņņã, iņbrauz kaņãmos lopuņ uņpirkt. Pawehlu wakarã uņ mah- jahm brauzot, kahdãņ 4 werņteņ no pilņņhtãņ, to ņateekãņ 2 laupi- taji un, rewolweeņu preekņņã turedami, praņã, lai atdod naudu.

Iņņi apdomãjeetņ, ka labãki naudu atdot un pee dņņiwiããņ pa- likt, nekã dņņiwiãu un ari naudu ņaudeht, iņwehl wirņejeã kaņatã atro-

dofchos 180 rubl. un atdod, pee kam tee winam wehl nonem fudraba pulstieni, selta gredfenu, labu kashoku un firgu ar wifu eejuhgumu, un ta flaktera kamanas eefehduschees, aibrauz us pilsehtas pufi.

Ta nolaupihts, winsch ee-eeet tuweja fahdscha, isluhgtees drehbes, un firgu, ar ko pakaf dshteets. Kamehr tos dabu un fagatawojahs, blehichi, no weena un zita gan redseti, bet nakts tumfiba nepafihiti, eebrauz pilsehta un pasuhd, ta ka lihds scho laiku no wi-
neem naw ne wehsts.

Slakteris pakaf dsihdamees fateekahs ar kahdu pasihstamu wihru, kas tam prafa: waj tad ne-efot preefsch ihfa laika jau winam garam aibrauzis? Ta wihru deht, kas flakterim kamanas blakus fehdejis, to nedrihtstejis usrunaht. Winsch atbild, ka ne-efot wis, un pee tam atklahj tam wihram famu nelaimi, un ari steidsahs to polizejai pasinot, jo laupitaji bij wehl no ziteem redseti pilsehta eebrauzam. Polizeja isdarija wajadfigo ismekleschanu; ari us aplahrtejahm pufehm zaur telegrafu sinoja, un us kahdu meesinu otra deena aibrauz, — bet wifa melleschana bij par welti. J. K. . . . . s.

Masflawa. Keisara trona uszelschana jau eefahlfusees. Trona jumts pufschlots ar walsts-ehrgli, un stahw us 4 stabeem, kas krahfchui isgrefnoti. — Wisaugstali apstiprinata komanda Keisara pilis Masflawa jau pilnigi fastahdita, un fastahw is 103 wihtreem. Wina stahw sem Keisara pilsgalma polizmeistera, schtahba-kapteina Zwanowa, un wina palihga, gwardijas porutschika Mostagina, kas fawas pawehles dabon no Keisara pilu presidenta, generala grahfa Drowa-Dawidowa. Komanda nesa gwardijas mundeeru ar farkaneem krahgeem, un selta treses ar ehrgta lizehm us atlokeem un jehrenes ar Andreja swaigfni us galwas. — **Par kroneschanas programu „Pol. Gor.“** pasneeds schahdas sinas: Keisara Majestetu eebraufschana Masflawa notifs 10. Maija; 11. Maija buhs karogu swehtischana; 12., 13. un 14. Maija — preefsch katras kroneschanas noturamais gawenis, un 15. Maija — kroneschana. Nahloschahs deenas buhs laimes wehleschanu peenemschana, un proti: 16. Maija no waldineeku familiju, subtnu un augstako walsts wihru pufes, 17. Maija no kara-spehku weetneekem un 18. Maija no wifseem ziteem. Schihs paschas deenas wakarä teateri buhs swehtku israhdiujums; 19. Maija buhs walsts-sihmju pahrweschana; 19. un 20. Maija buhs swehtku meelasti, un 21. Maija — kauschu swehtki; 22. Maija, ka Keisarenes Marijas Aleksandrownas nahwes deena, Sergija klosteris tiks apmeklehts; 24. Maija buhs swehtku maltite, 25. Maija balle, 26. Maija Pestitaja basnizas eefwehtischana un 28. Maija kara-spehka rewija; 29. Maija Keisara Majestetes atstahs Masflawu, us Pehterburgu atpakaf braukdami. — **Masflawas generalgubernators** aisleedfif jacht pa eelahm un klaijahm weetahm, ja dauds kauschu fapulzejuschees. Kas nepaklausihis schai pawehlei, tiks soditi ar naudu lihds 500 rublu, waj zeetumu lihds 3 mehnescheem. — **Masflawas Amerikas konsuls** G. G. von Ripers pasinots, ka kontr-admirals Baldwins, Sameenoto Walfstu flotes komandeeris Ciropas stanzijs, dabujis pawehli, dotees us Kronschitati un pee kroneschanas swehtkeem peedalitees lihds ar famu schtahbu, fastahwofchu is 4 ofizeereem. Konsulam Riperam ja-argahda peenahfoshis kortelis. — **Trihs** pehdejäs deenas preefsch kroneschanas, ka tas weenumehr notizis, ari schoreis tautai issinos kroneschanas deenu. Masflawas awises raksta, ka schai noluhla eezels fewischku zeremonijas nodaku, kas stahwehs sem generaladjutanta, pilna generala, wadibas, un fastahwehs is 2 generaladjutanteem ar generalmajora schinu, 2 kroneschanas wirzeremonijmeisterem, 2 heroldeem, 4 pilsgalma zeremonijmeisterem, 2 senata sekretereem — wif jachshus — un Keisarenes Majestetes schewalje-gwardijas pulka un jachtneeku leibwardijas 2 eskadronem lihds ar bundsineekem un pilniga trompetneeku kora. Isnemot heroldus, ofizeerus un apakschareiwus, minetahs personas pahrlabo plezu nehshs trihskrahfu sibda scherpas, kas galos buhs ispuschlotas ar selta franahm. Birmä deena wifai nodakai jafapulzejahs Kremka preti senatam. Us komandeeherolda shimi heroldi pazel famus fistus, flacht-efoschee nonem zepures un bundsineeki fit bungas, pehz kam weens no sekretereem nolasa issinojumu. Pehz nolafischanas drukatus effemplarus isdala laudihm, trompetneeku koreem spehlejot tautas himnu. Is Kremka nodaka tad goda-gahjeena pa Spaflij wahrteem dodahs us Krasnaju plostschadi pee Posharska un Minina peeminehta. Kad ari te tapat ka Kremka wif isdarihhts, tad komandeeris-generalis wifu swihtu eedala diwi lihdsigäs daläs, kurahm nu no fawas pufes pa pilsehtu ja-issino un ja-isdala issinojumi. Otra un trescha deena turpina scho darbu. Ahrsemju subtnaem kroneschanu wehstihis diwi zeremonijmeisteri, kas selta kareetis pee teem nobrauts — ar feschcheem firgeem.

Poltawa. Kahda fahdscha, Sinkowas pilsehtinas tuwuma, mahte apmekleja famus behrnus, kas tur dsihwoja. It nejaufchi wina aismiga. Bet kad pehz 24 stundahm newareja tikt usmodinata, atfauza ahrsti; bet ari tas ne-atrada lihdselka, ka wina dabuht pee famanas. Meegs willahs diwi nedelas. 15. deena guletaja atmodahs fawejeem par jo leelu preeku, bet pehz kahdahm stundahm jau isdifa.
No ahrsemehm.

Sweedrija. Grehnlandes effpedizija, kas no flawena juhras braujeja Nordenschelda teef isrihlota, pastahwehs is 24 personahm un 8. (20.) Maija is Gotenburgas dofees zelä ar twailoni „Sofija“. Nordenschelds pats gribot jau agraki nobraukt us Skotiju un tur fagaidiht „Sofiju“. Oktobera mehnesi Nordenschelds zere no Grehnlandes atgreetees mahjäs.

Wahzija. Naudas wehstutu isnesaja Koseta flepkawa Sobe schinis deenas Berline tika teefahhts. Ta ka Sobe wifu pats isteiza, tad leezineeku isklauschinaschana un ilga teefaschana nebij wajadfiga. Swehrinatee atfina Sobi par wainigu, un teefa nospreeda tam nahwes fodu. — **Zaur keisara pawehli** tagadeja Berlines pilsehtas weetneeku fapulze teef atzelta 1. Janwari 1884. g., pehz kam pilsehtas zelschanas apgabali fahrtigaki eedalami un tad isrihlojamas jaunah pilsehtas weetneeku zelschanas.

Austrija. Pruhfchu prinzis Wilhelms, Wahzu trona priintscha wezakais dehs, ne sen atpakaf abrauzis Wihne. Winsch tur tizis loti godahhts no keisara, Austreeschu erzhertzogeem, ministereem un ziteem augstmaneem. Austreeschu trona prinzis Rudolfs, kas lihds tam ufturejahs Brahga, bij atsteidsees us Wihni, apfweizinaht augsto weefi. Pehz tam prinzis Wilhelms ar Austreeschu keisaru, trona prinzi un dauds pawadoneem nobrauzis us Reibergu Steiermarka, fur bij nospreests isrihlot mednu jaktis. — **Par Austrijas-Ungarijas labibas laukeem sino**; ka labibas augschana wifas weetas schogad eefahlfusees diwi nedelas wehlah, nekä pehrn. Tas pats sinots ari no zitahm Ciropas malahm, isnemot Deenwidus-Ciropas semes. Wafarejas lauku apfeschana Ungarija pabeigta ihsta laika, bet Austrija ta nokawejusees.

Anglija. No Dublinas sino, ka wehl trihs no Fenikfa dahrsa flepkawibas isdaritajeem no swehrinateem atfihiti par wainigeem un noteefati us nahwi. Ta tad pawifam peezi no mineeteem flepkawahm noteefati us nahwi. Til par festo, Kelli, swehrinatee naw warejuschi weenotees, laut gan leeta jau diwahm swehrinatee teefahm likta preefscha. Turpretim weens no apfuhdscheem, tas septitais, kutschereis Fitz-Harris, tizis attaisnots no swehrinateem. — **Rehnineene isdewusi pawehli**, zaur kuru Anglija teef dibinata „farkana krusa“ goda shime, kas dahwinajama par nopelneem pee kara-spehka un flotes flimneeku un eewainotu kopschanas. — **No Thru dumpineeku flepenahm flepkawu beedribahm** lihds schim wiswairaf isdaudfinata bij ta fauktee „nepahrwaramee“, kas isdarijuschi flepkawibu Fenikfa dahrsa un daschas zitas. Bet ne sen atklahta otra beedriba, kas leelahs buht til pat swariga, ka „nepahrwaramee“. Schi otra beedriba faukusees par „modribas komiteju“. No schihs apzeetinati daschi lozetti, no kureem swarigakais fauzahs Rinstons. Weens no „modribas wihtreem“, Dewins, palizis par trona leezineeku un isstahstijis wifu, ko tas par scho beedribu sinajis. Til ween tas newarejis pateikt, kas bijis beedribas galwa. Dewins faka, ka beedribas wadonis bijis kahds smalks kungs is Mantshesteres, ar gaischeem mateem un gaischu bahrsdu, bet wairaf Dewinam par to nebijis sinans.

Franzija. Deputatu nama tika apspreefts waldibas kredita pagehrejums preefsch ahrkahrtigas Frantschu subtneezibas us Kreewu Keisara kroneschanu Masflawa. Ministerija pagehreja preefsch tam 370 tuhft. franku. Pee preefschlikuma apspreechanas deputats Delafofs afi usbruka waldibai. Winsch isfazija brihnischanos, ka waldiba, kas klaiji parahdot, ka netizot Deewam, gribot subtiht famu aistahmu us Keisara kroneschanu, kas tal efot deewakalposchanas zeremonija. Bet kad waldiba jau gribot subtiht famu aistahwu, tad winai tas buhtu jadara peeklahjiga wihse. Birmahrt pagehretais kredits efot pahraf mas, jo agraf preefsch tahdeem atgadijumeem efot isdots dauds wairaf. Par peem. us Pruhfchu Lehniina kroneschanu Karalautschas 1861. gada Franzijas subtnis marschals Mak-Mahons dabujis 600 tuhft. franku, un us nelaila Kreewu Keisara kroneschanas swehtkeem koreisejais Franzijas aistahws herzogs Morni dabujis 1 milj. 200 tuhft. franku. Otrfahrt tagadeja Frantschu waldiba ne-efot isredsejusi derigu wihru par famu aistahwu. Wina preefsch tam nehmufti senako Frantschu ahrleetu ministeri Wadingtonu; bet tas efot

Berlines kongressa laika isturejees naidigi pret Kreewiju un peekritis wiseem preekschikumeem, kas tikuschi usstahditi no Kreewijas pretineekeem. Tandest Wadingtons newarot buht Kreewu waldbai patihkams. Dauds labati buhtu, ta Delafoss isskaidroja, ka waldbai us Maslawu suhtitu weenu no faweem slawenakeem generaleem. Bet deputatu nams ne-eewehroja fchos usbruzeenus un atwehleja waldbai pagehreto kreditu ar 296 pret 50 balsim.

Italija. Papihra naudas atpirkschana pret skanoschu naudu eet loti labi us preekschu. Agraf daschi bij issazijuschu ruhpes, ka publika tuhliit pirmajas deenas steigsees leelos pulkos pahrmainiht fawu papihra naudu pret selta un sudraba naudu, zaur ko waldbas rentejahm waretu iszeltees gruhtumi; bet schihs ruhpes bijuschas leelas. Innahzis pawisam otradi. Publika loti gauft eeradusees pahrmainiht papihra naudu. Leelaka publikas daka, sinadama, ka katru briedi war ismainiht papihra naudu pret selta un sudraba naudu, tagad nemas negribot labpraht schkirtees no papihra naudas, kas dauds weeglafi nesajama un glabajama, nekã smagee selta un sudraba gabali.

— **Starp Kreewu waldbu un pahwestu,** ka rahdahs, tagad galigs meers noslehgts. Tas teef apstiprinahts ne til ween zaur jaunu Botu bislapu eezelshanu, kas schinis deenas notika, bet ari zaur to, ka pahwestis dahwinajis Kreewu ohrelectu un eefschlectu ministereem Bija ordenus. Meera lihguma sikhaki nosazijumi wehl naw issludinati. — **Romas awise „Dirito“ sino,** ka Wahzu krona prinzis schinis deenas nobraufschot us Romu, kur tas gribot farunatees ar tehniaw Umberto par politikas leetahm.

Egipte. Jauna Egiptes konstituzija pilnigi gatawa un no Rediwa apstiprinata. Wina schinis deenas jau issludinata un drihsuma tikscht eewesta. Ar konstituzijas eeweshanu reformas darbi Egipte schim briedscham buhs beigti, un Anglijas weetneeks lords Deserins, kas lihds schim wadija reformas darbus, atkal atstahschot Egipti. Winsch atgreeschotees us Konstantinopeli, kur tas preeksch fawas aiseeshanas us Egipti bij par Anglijas suhtni pee Sultana. Schi weeta stahweja tukfcha, kamehr lords Deserins usturejahs Egipte. — **Rahda Franschu awise Parisi** ispaudust sinu, ka Anglu waldbai ar tagadejo Rediwa Deswiku ne-efot meera un gribot eezelt weenu no wina jaunakeem brableem. — Huseinu waj Hasanu.

Seemel-Amerika. Jhri Seemel-Amerika dibinajuschu Jhru tautas lihgu, kas grib strahdaht kopã ar to no Barneta dibinato un wadito Anglijas Jhru lihgu. Amerikas Jhru lihga eezehlusti Suliwanu par fawu presidentu. — **Par gaidamo kweeschu plauju** sino is Seemel-Amerikas, ka ta schogad buhscht par 25 proz. masaka, nekã pehrn. Tal nebuhs tandest domaht, ka kweeschu laufti Amerika stahwetu sikhiti, jo pehrn tur bij pahreleku bagata kweeschu plauja. — **No Maslas,** fenakahs Kreewu Amerikas, sino, ka ne tahl no Sittas pilsehtas, pahri juhdses us rihta pufi, selts useets semẽ. Rahdi bagati tirgotaji San-Franzisko pilsehta nospreeduschu, isrihtot us Maslu ekspediziju, kas lai ismekletu wifu apgabalu deenwidds no Elijas kalna, waj tur buhtu selts atrodams. Ja tas apstiprinatos, tad mineteer tirgotaji grib eefahlt tur selta melleschanu til pat leeliska mehra, ka Kalifornija. — **No Nu-Jorkas sino,** ka Sendwitschu salu tehniusch ari suhtot fawu weetneeku us Kreewu Keisara kroneschanu Maslawã. Mineta tehniwa suhtnis schinis deenas ar twailoni isbrauzis no Nu-Jorkas us Ciropu.

Widus-Amerika. Rahds sweijneeks La-Paz pilsehtas ostas tumumã (Meksikas-Kalifornija) atradis juhra dahrgu pehrli. Schi efot leelaka un flaisaka par wifahm pehrlehm, kas lihds schim pasaulẽ atrastas. Winas wehrtiba efot noswehreta us 5 milj. rublu. Sweijneeks gribot west fawu dahrgo pehrli us Parisi un Londoni, un melcht tur preeksch winas pirzeju.

Wisjannakahs sinas.

Par Keisara Majestetu eebraufschanu Maslawã lasamas schahdas sinas: Brauzeens fahlfsees no Pehtera pils, ko nosajita laika eedshiwotajeem sinos ar leelgabalu schahweeneem. Pehz schihs sikhmes Uspenski-kadetrã fahf swaniht un tuhliit ari wifas zitãs basnijãs, un kareimi pa brauzeena eelahm nostahjahs us abahm pusehm. Pehtera pili eepreekschu ja-eeronahs wiseem brauzeena dalibneekeem. Brauzeenu us-fahf leibschandarmi, Keisara Majestetes Pascha konwojs, Maslawas leibdragunu un leibwardijas lasaku pulku nodakas, aif kuzem jahschus nahls Ahjas tauru kasaku pulku deputazijas; aif teem, pa daka goda-ekipashãs, pa daka jahschus, muischneeku weetneeki ar Maslawas aprinka muischneeku marschalu par wadoni; tad semali pilsgalma eerehdni, ka: lambarjurjeers, fulaini, ffehrejjei, medineeki, jahschus un jahjahm; tad augstakee eerehdni: kroneschanas oberzeremonijmeisteris,

lambarjunluri, lambarlungõ, fwecho waldineeku pawadoni, augstakee pilsgalma eerehdni, walts-padomes lozekki, oberhofmarschals, Keisarenes Majestetes schewalje-gwardijas un leibwardijas jahneeku pulla nodakas, un tad Keisara Majestete ar pilsgalma un kara ministereem, Keisara wirskortela wirspawehlnneeku un deschuras general- un sikhgeladjutanteem. Tad nahf Keisaristahs Augstibas leelfirni un wifã ziti scheijenes un ahrsemju printschu; tad tee ziti generaladjutanti, fwihtas generali un sikhgeladjutanti, ka ari fwecho printschu kara-pawadoni. Tad apseltitã, 8-juhgu karitẽ Keisarenes Majestete; blakus jahj oberstalmeisteris, marskala ofizeeri, pahschu u. z. Lihdsigãs ekipashãs tad Keisaristahs Augstibas leelfirstenes un prinzeses, Majestetu leibwardijas kiraseeru pulku nodakas, un pehdigi leibwardijas husari un ulaxi. — **Us kroneschanu bij nospreesti 11 milj. rublu;** bet nu Kreewu awises sino, ka ar fcho naudu nepeteekot, — wehl wajadsecht 1 1/2 milj. rublu flahst. — **Preeksch fabriku skolu** pahrluhloshanas wifu walsti eedalihõ 9ds pahrluhlu eezirknds: Pehterburgas, Maslawas, Wladimiras, Charkomas, Kijewas, Wilnas, Warschawas, Kafanas un Woroneschas. Widseme peederehs pee Pehterburgas un kurseme pee Wilnas eezirkna. — **Awises sino,** ka ahrsemju suhtni usazinati, lai us 12. Maiju eerodahs Maslawã. — „**Austras**“ beedribas komiteja, ka „**B. W.**“ sino, nospreedust, jaunpirtajam fugim „**A. Klockmann**“ dot zitu wahrdu; winsch nu faufschotees — „**Aufellis**“. — **Revidentafenatora kungs,** geheimrahts Manafeins, pawadits no 3 faweem eerehdneem, Wendricha, Buldakowa un Kobilinska, 22. Aprili pa Rihgas-Dinaburgas dselszoku aifbrauzis us Lehrpatu. — **Weens no wina eerehdneem,** schtahtsrahts Lumowskiõ, ka „**Rischfl. Westa**.“ sino, 20. Aprili aifbrauzis us Pehterburgu, kur dabuschot zitu weetu. — **Firista Bismarka** weschiba, kas bij drufu labojusees, efot atkal sikhitaka.

Seedonis un rudenis.

(Latwiski no E. Jeannot.)

(Beigums.)

3.

Ne tahl no Panama upes krasseem atrodahs wihna speestawa, kas fawu labu dsehreenu deht isslaweta turu un tahlu. Pat no Rio pilsehtas lepnais senors Antonius suhtija us turenõ pehz wihna. Repagahja gandrihs neweena deena, kur nebuhtu simteem weesu apmeklejuschi gresno wihna speestawu, jo titlab daba, ka zilweku rokas bij to pehz eefehjas jauki puschkojuschas.

Weentahschu nams un stabu sehta eeflehdsã maso, ar marmoru brugeto sehtu. Struhllu alas schlahja uhdeni augsti gaisã un dsifinaja gaisu, jo faules stari loti dedsinaja.

Saule sikhst semaku, kruhtis dwascho weeglafi un nakts apsej ar faweem tumshajem spahneem dabu, kas meerigi fnausch. Ari weesu istabã glahschu tinkstschana aplusa un katre gulbinaja galwu meega mahmiras flehpi. Til ween mahjas kungs wehl nemekleja gulas weetas. Winsch isgahja us ballona un lukojahs domigs us meerigo Deewa radibu. Zil tahlu ween azid wareja faredseht, wifõ bij wina ihpashums. Winaam peedereja wairaf selta un plashaki semes gabali, ka dascham firstam. Winsch bij kroneshts ar godu un slawu, wina wahrds bij pasihstams turu un tahlu, un tomehr winsch buhtu tai azumirkli wifu atdewis, ja til waretu buht nabaga gans Nekara eelejã, kur wareja zeribas pilns domaht us nahkamibu.

Tahs paschas behdas, kas fenaf nabaga gana firdi lausa Wahzija, plohjahs tagad weza wihra kruhtis. Bagahs wihrs buhdams, winsch aplahja ar rolahm waigu un raudaja til pat ruhkti, ka reis nabaga Toms, tad Weronika winaam tschufsteja: „af, mihlais Tom, ne-aismirsti mani.“

Winsch fweeschumã dauds zeetaki rokas bij peespeedis pee darba, nekã tehwiã, jo domaja zaur tam fawu eewainoto firdi dsedinahst. Ar aplehrigu prahtu un walejahm azihm winsch bij spehjis fawus pekãs awotus arween paplashinaht, un eenehma il deenas leelas naudas summas. Bet winsch bij weens pais pasaulẽ. Mahtes lapu jau jen aplahja salas welenas, un par wifu mahju walbija kapa flufums. Winsch daubreis wehlejahs few dsihwes beedreni, kas tam lai pee darbeem palihdsetu, bet nesinaja, kur lai tahdu atrod. Winaï wajadseja buht is Wahzijas, lai waretu ar to farunatees mahtes walodã, kuru tas nebij runajis, kamehr mahte bij mirus. Winas wahrdam wajadseja buht Weronika, ka fãuza wina pirmo mihlako, un winaï wajadseja buht ar gaischeem mateem un silahm azihm. Weidsot winsch tahdu ari teescham bij atradis. To deemschehl nesauza par Weroniku, bet par Annu Mariju. Wina bij is Wahzimes, wina dsimtenes, ka Toms to bij wehlesees. Bet Deews nebij lahwis teem ilgi kopã dsihwot, jo wina jau guleja daschus gadus wehsajã semes flehpi, un Toms ar fawu meitinu, ko pehz fawas ne-aismirstamahs Weronikas bij kristijis par Weroniku, apdsihwoja leelo mahju.

Un kas buhs tad, ta Toms domaja, kad es mirschu, un manai masajai Weronikai nebuhs neweena, ar to ta waretu farunatees mahtes walodã. Rabaf eeschu us tehwiã, jo to fen jau wehlejos.

4.

Rahdã jaukã wasaras rihta lahdas masas Wahzijas pilsehtinas weefnizã bij reta dsihwe. Weefnizãs durwu preekschã un us tirgus platfcha stahweja rati pee rateem, un ratu ihpashneeki, pilsehtneeki un semneeki, speedahs zits par zitu weefnizã eefschã. Weefnizãs faimneejei nebij nekãd wehl bijis til dauds darba ar weesu apdeeneschanu, ka

minetâ deenâ, jo fatrâ pagehreja preefch atspirdfinafchanahs kahdu malzinau.

Mafajâ weefu iftabâ bij dauds klufaku, jo tur fehdeja til weens weenigs weefis, Amerikaneetis, un pee tam wehl loti bagats wihrs. Wina preefchâ fahweja weefnizâs ihpafchneeze, bagatâ Kalna fainneeka Weronikas krummahte. Wina apdeeneja weefus mafajâ weefu iftabâ, un apdeenefchanu leelajâ iftabâ atdewa tahdâs reifâs fawai wedeklai.

Itabas meita eenefa kafeju un nolika weefim preefchâ uf galdu. Weefnizâs ihpafchneeze ifnehma if flapja frifchu baltmaifi un fweefu, un ari to nolika weefim preefchâ. Kad tas wihs bij padaribts, weefis fajija: „Luhdsu peefehfchatees un ehdeet ari, jo pa diweem fmeel arween labaf, nefâ weenam.“

„Zuhs efeit par dauds laipni,“ fainneeze fajija, kas jutahs zaur fchahdu usafzinafchanu godata. Wina peegahja wehl reis pee flapja, panehna oturu tafi un nofehdbahs weefim pretim. Weefis bij loti lepni gehrbees lungs ar melnahm ufazihm un fneegbalteem mateem.

Kamehr fainneeze pildija iftukfhotahs tafes no jauna, weefis luhfjohahs zaur logu uf eelu, fur wehl arween peenahja klahf jauni brauzeji.

„No tas nofihm?“ wiafch praftja. „Waj fchodeen ir kahda fwehtku deena?“

„Swehtku deena gan fchodeen naw,“ fainneeze atbildeja, „to-mehr ir pafaulê dauds zilweku, kas preezajahs par zita nelaimi, fâ fwehtku deenâ. Tas bagatafais fainneeks muhsu eeleijâ ir kritis parahdâs, un fchodeen top wina ihpafchums no teefas pufes pahrdots wairakfolitajam.“

„Bagatafais fainneeks eeleijâ?“ weefis jautaja jo usmanigi.

„Ja, lungs, Kalna fainneeks, — trihs juhdses no fcheijenes.“

Karfts afins wilnis ufahpa weefa feijâ, bet fainneeze to neredseja, jo ta darbojahs gar fawu kafejas tafi. Winam atlika laika fawalditees un wifu pahrdomaht. Bagatafais Kalna fainneeks bij parahdâs, un tas, kas fenaf bij pee wina par „ganu“ bijis, tas bij tagad no wifseem godahs un bagatafais, fâ daschs Wahzijas firfts.

„Saimneej,“ wiafch fahka tagad fomidamees jautahf, „es efmu nodomajis fchini apgabala pirkt kahdu grunts gabalu. Warbuht fâ Kalna fainneeka mahja man ir deriga; tapeh; luhdsu, waj newareet man par fcho leetu fo plafchaki pafahftiht. Wehletos ari finaht, fâ wareja bagatafais Kalna fainneeks kritt parahdâs.“

„Swefcham tas gan rahdâs nefaprotami,“ fainneeze fahftija galwu katidama. „Kalna fainneeks bij gudrs wihrs, bet wina fainnifch Kruhma melderis bij wehl gudrâs. Schis bij tirgodamees pafaudejis wifu fawu mantu, un uf wina mahju guleja wairak parahdu, nefâ mahjas muhrâs fteegelu. Tomehr tas prata manigi wifus parahdus flehpt, un laudis fawu to wehl weenmehr par bagatâ Kruhma melderi. Kruhma melderis bij metis fâwas azis uf bagatâ Kalna fainneeka weenigo meitina Weroniku, lai to dabutu preefch launâ dehla, fawa Sepa, par feewu. Wiafch prata Kalna fainneekam brangi eefahftiht, fâ zaur abeju mantibu faweenofchanu tas tapfchot jo bagats un warefchot nopirkt wifu eeleiju. Gudrais Kalna fainneeks kahwahs peerunatees un pahrdewa fawu weenigo behrnu naudas fahribai.

Sepis aifnahja pehz kashahm pee Kalna fainneeka dshwot. Bet drihf ween ari eeradahs weens parahdu praftajis pehz otra, un Kalna fainneeks atfina par wehlu, fâ atdewis fawu meitina palaidnim.

Kad nu Kalna fainneeks redseja, fâ wina manta gahja mafumâ, wiafch nogahja pee adwokata un lifa wifu fawu ihpafchumu norakftiht til zeeti, fâ ne melderis, ne ari Sepis newareja ne fteegela ifdabuht. Sawu meitas wihru wiafch tureja par kalpu fem ftingras ufraudfibas. Bet nepagahja ilgs laifs, kad Kalna fainneeks nomira, un nu tapa kalps par fungu.

Sepis nu gribeja ifrahdiht, fâ wiafch ir Kalna fainneeks, un pee tam wehl bagatafais wifâ eeleijâ. To wiafch ari buhtu warejis dariht, ja til ween buhtu darijis dauds-maf prahtigi. Bet fo wezais melderis nepafaudeja fâwas fpefulazijas, to pafpehleja dehls fahrtis. Semes augli bij jau pahrdoti, lamehr wehl nebij ifaugufchi, un lopi — leelafâ femlopibas pekâs ahdere — gahja arween mafumâ, jo jaunajam Kalna fainneekam wajadseja weenmehr dauds naudas preefch ihpafchahm wajadfibahm. Tagad ir jau pagahjis wewels gadâ, lamehr wiafch reis no fcheijenes peedsehris aifbrauja. Jaunee firgi, dshhti no fpehzigeem pahtagas zirteeneem, ftrehja trakâ flreefchanâ, fâ tos wairs newareja fawaldiht. Rati tapa pee flintihm fadaufiti, un jaunais Kalna fainneeks bij uf weetas pagalam.

Lai Deewâs peedod manus grehkus, fâ par fcho nelaimi pa dakai preezajos. Es efmu Weronikas krummahte un domaju, fâ nu preefch winas auhfs labâkas deenas, un tapat ari preefch winas dehla Toma. Bet drihf ween redseju, fâ biju wihlufees. Drihf eeradahs parahdneeku bes flaita ar wifadahm parahdu fihmehm, un mahja nu ir japahrdod. — Redfeet, tur par tirgu nahf teefnefs, kam mahjas pahrdofchana japahrtauga. Wiafch man wehl wafar teiza, fâ ar to nefpehfschot ne pufi no parahdeem atlihdsinaht, jo ta efot glufchi panihlufi.

Saimneeze bij beigufi fawu fahftifchanu, kad teefnefs eenahja weefnizâ. Swefchais bij wifu laifu zeetis klufu. Wiafch tagad peezehlahs un lifahs fo pahrdomajot.

„Man buhtu kas ar teefnefs jarunâ,“ wiafch fajija pehz tam uf fainneezi. „Waj Zuhs newaretu to luhgt, lai pee manim eenahf?“

Saimneeze pafinoja teefnefim fweefchneeka wehlefchanos, un tas gahja tuhdat mafajâ weefu iftabâ. Saimneeze atfahja winas weenus, lai waretu netrauzeti farunatees. Sarunas wilhahs labi ilgi, fâ fâ weefi jau tapa leelajâ iftabâ nemeerigi par tahdu kawefchanos.

„Man til wehl ir weena wehlefchanahs pee mahjas ufnefchanas,“ Amerikaneets teiza. „Es grihu, lai tagadejâ mahju fainneeze ar fawu dehlu walda wehl jo projam mahjas, fâ fawu ihpafchumu, jo man ir preefchâ daschâs loti fteidsamas darifchanas. Kad meefchi buhs noplanti, tad aifeefchu ar fawu weenigo behrnu mahjas dshwot.“

Teefnefs pafneefia fweefchajam nolihgfhchanas dokumentus, un fweefchais tam fajija, fâ efot Antonius if Amerikas. —

Weefchi bij noplanti un gaidija uf eewefchanu, tapat fâ toreis, kad Toms atwadajahs no mihlakahs un zeloja uf Ameriku. Pehdejee faules stari laiftijahs Kalna mahjas logôs.

Bij tahds pats wafars, fâ preefch ilgeem, fen aiftezejufcheem gadeem, kad Weronika brauja ar fawu tehwu un meldeera Sepi no pilfehthas mahjâs. Toreis pufsteja winas firfs ihfâ mihleffibâ uf Tomu, kuru ta zereja wehl reis redseht, un tagad ta gaidija jauno mahjas ihpafchneeku, kas warehs pehz fawas patifschanas rikfotees winas tehwa mahjâ. Bahla un behdiga wina fahweja mahjas durwis un luhfjohahs uf leelzêku, par kuru weeglôs ratâs jo ahtri tuwojahs jaunais Kalna mahjas ihpafchneeks mahjas robeschahm. Kalpi un kalpones bij tehrupefchees fwehtku drehbês un gaidija jauno mahjas walbineeku ar puku un wahrpu kronem rofâs. Wina redseja, fâ diwjuhgs fâfneefia pirmâ lauka robeschâs, un winas dehls gahja tam pretim, lai pirmâis iffazitu fawas laimes wehlefchanas un pafneegtu leelo wahrpu kroni.

Tad gahja wifa rinda par pakalni uf augfchu. Papreefch gahja gresni gehrbees lungs ar fneegbalteem, kruhsaineem mateem. Kungam pee labahs rofas gahja jauna, seedofcha jaunelle, un freifajâ pufê Weronikas dehls, kam fchê wajadseja buht par fungu, bet kas tagad, ja tam laime fmaidija, wareja buht til kalps. Wina newareja ilgati panest fcho flatu, jo tas falaufa mahtes firfi, un afaru ftraume tezeja pahrbahlajeem waigeem. Wina apklahja fawu fahpju pilno waigu un gahja fawâ iftabinâ, kuru ta fâ behrns un fâ seedofcha jaunelle bij apdshwojuft.

Ar faraadatahm azihm un trihfofchahm luhpahm Weronika nedrihfsteja eet jaunajam ihpafchneekam pretim. Wina fehdeja klufu wezajâ lehntrehflâ un klaufijahs usmanigi uf fatru trofni, kas notika apafschâ . . .

Wini eenahja mahjâ; tad winas Toms runaja, un pehz tam flani „urâ“ fâuzeeni atflaneja jaunajam mahjas ihpafchneekam apafsch wina mahjas jumta . . . Geshahjs atfal klufums, bet wina juta, fâ jaunais fainneeks iffazija laudihm fawu pateizibu, jo drihf ween atfahja kalpi un kalpones mahju. —

Stingri foli bij uf trepehm dshrdami, kas tuwojahs winas iftabinai. Pee durwihm tapa peeklawehfts; tas bij winas dehls, kas nahja to fauft pee laimes wehlefchanahm. Wina pazehlahs, lai durwis atdaritu, bet tahs tapa jau atwehrtas un jaunais Kalna fainneeks parahdijahs uf flegfchana. Weronika flatijahs uf wina weenu azumirfli ar platahm azihm; tad ta ifsteepa fawas rofas un — „Tom, mans Tom!“ atflaneja pus preezigi, pus fahpigi no winas bahlahahm luhpahm, — winas azis aifdarajahs un ta nogihba.

Bij rudenis. Rokeem lapas jau bij nobirufchâs, un til wehlahs rudens pufes wehl pufchloja kailos dahrfus. Kalna mahjas durwis un logi bij pufchloti ar rudens pufehm, jo to deen' tapa tur fwinetas kahfas, kahdas wehl nelad Nefara eeleijâ nebij redsetas.

Weronika bij to deen' pirmo reis pehz daschahm nedekahm atfahjuft flimibas gultu. Zaur ruhpihu un ne-apnikdamu kopfchanu wina bij til tahf atfpirgufi, fâ wareja fawa dehla kahfu deenâ peezeltees. Tilihds wina fawas azis pirmo reis bij pehz fawas grehtas flimibas atwehrufi, ta redseja pee fawas gultas to fehsham, kuru ta no pat jaunibas deenahm bij ar ihfâ mihleffibu firfi turejuft. Winam blafus fahweja mihliga meitina, kuru Weronika wareja mihleffit fâ fawu pafchâs behrnu, un par kahdu tai ari wehl pat to deen' wajadseja tapt.

Ilgâ kopbuhfchana pee flimibas gultas bij jauneku firfis weenofufi ihfâ mihleffibâ. Antonius to ufuhfjoja ar ihfâ firfs preeku, fâ wina weenigâ meitina peektrahs ihfâ mihleffibâ Weronikas dehlam.

Nebij nekahdas wilzinafchanas, nekahdas kawefchanas. Jo ahtraki tapa jaunahs firfis weenotas uf muhschibu, jo drihfak beidsahs jaunâ Toma nepatifschanas, fâ tam ja-ehd par wolti fehelasibas maife. Tamdehl wajadseja kashahm buht jo drihf, til lihds fâ mahte buhs wefela un warehs dot fawu fwehtibu. Tagad bij fchi funda klahf. Weronika fehdeja fawâ kambari fawâ wezajâ lehntrehflâ un gaidija laimigos jaunellus. Winas firfs aiflidoja klufâ pateizibâ pee ta, kas wineem, winai un winas dehlam, winas Tomam, bij dshnteni no jauna dahwinajis. Us trepehm ifdshirda folus; drihf pehz tam durwis atwehrahs un winas dehls, kahfu drehbês gehrbees, eenahja iftabinâ, lai peewefu mahtei fawu Weroniku, pirms mahzitaja fwehtiba tos uf muhschu faweenofja. Weronika bij nolikufi fawas lepnahs drahnâs un dahrgos gresnumus un fawam Tomam par patifschanu gehrbufees semneeku kahrtas bruhfes apgehrbâ.

Toma mahte lifa klufâ luhgfhchanâ fawas rofas uf jauno pahri, kas pafemigâ behrnu mihleffibâ winas preefchâ fahweja. Fâ tapa tee, kuru fawâ laifâ fchlibra zilweku zeetifirdiba un mantas fahriba, faweenoti zaur faween behrneem.

„Deewš tas Kungs lai juhs svehti un pašargā, mani mihlee behrni, ar mihlestibu un meeru muhschigi.“ mahte teiza ar trihzoſchu balſi, jo nu wina ſinaja, ka meers ſirdis un mahjās bij nodibinahts. —

Laukā bij rudenis, tomehr dauds jaukaks un krahschaks, neſā reiſ bij bijis abju wezo ſeedoniš. Ko wini toreis jo karsti bij wehlejuſchees, to tee tagad wairs nekahroja.

Weronika atſpirga jo drihs pee ſawu behrnu laimes un ihſia mahjās meera. Wina redſeja ſawu deſlu kā kungu par ſawa tehwa mahju un mantibu. Wina redſeja, ka tas baudija mihlestibas ihſio laimi un svehtibu, no kaħdas paſchai bij waijadſejis atſazitees. Bet ari wina klufa meeribā un draudſibā wareja kawetees pee ta wihra, kuzam reiſ winaš jaunā un karſtā ſirds bij peederejuſi.

Var muhsu krogeem.

Beidsamajā laikā ari daſchi Wahzu laikrakſti ſahļ norahdiht uſ to nebuhschanu un poſtu, kaš zetahš daudſkahrt frogōš, ar kuzem ari Baltijaš gubernas ir kā ſehtin peefehtas. Wahzu awiſe „Baltiſche Wochenſchrift“ ronahš par ſcho leetu ſchahdš rakſts, kaš ihpaſchi ſihmejahš uſ Idwes apgabalu (Widſemē), bet kaš ari preekſch ziteem apgabaleem Baltijā buhs deewšgan eewehrojams. Minetā rakſtā laſam tā:

ſhini (Idwes) apgabalā 2 lihds 3 werſtes tahtumā, no A. weefnizaš lihds 2. frogam, ir 5 weetas, kur wiſadi dſchreeni teek pahrdoti. Tee 5 frogi maſfā par gadu wairak neſā 6000 rublu. Zil ſcheem krogeem ſklaidraš pelnaš un zil iſdoſchanu par patentehm un zitahm frogu waijadſibahm, taš, ſinamš, naw ſklaidri aprehkinamš, tomehr droſchi war ſaziht, ka nauda buhs prahwa; tamdeht gan noprotamš, zil teem krogeem waijadſetu pretſchu pahrdot, lai taħdu leelu renti war iſdſiht, patentes aiſmaſkahrt, paſchu uſturu apgahdaht un ari kaħdu daſu pelnaš atlizinaht. Ari wehl japeemin, ka weens no frogereem, kaš wairak gadu no weetas frogu tura, ſew par wairak tuħktoſchu mantas eekrahjiš; pee tam gan naw ja-aiſmirſt, ka frogu rente ſenak bijuſi daudš lehtaka.

Taiſniba gan ir, ka meestiņā, ap kuru tee frogi atronahš, deewšgan tirgojahš ar labibu un lineem un ka draudſes teefa tur tura ſawas ſapulzeš, tā ka ari no tahtakeem apgabaleem weefi pee teem krogeem ſalaſahš. Tomehr taš newar buht no leela ſwara, jo Igauni, kaš tur pa leelakai daſai prezeš wada, daudš nedſer, uſ zeta buhdami, tā ka krodſineekeem no wineem newar daudš pelnaš atleht. Wairak pelnaš atlehtš no teem, kaš labibu waj linuš pahrdewuſchi; tāpat ari no teem, kaš nahļ uſ draudſes teefu. Leelā pulka aktu (teefaš rakſtu) deht, kaš kaħrā teefaš deenā ja-iſſpreeſch, apſtelletee leezineeki dabon wairak ſtundu gaidiht. Kur lai nu zitur to laiku pawada, kā frogā? Un kamdeht ſemneekš, 25 lihds 30 werſtes atbrauziš, lai neno-eet frogā eepaſihtees ar ſaweem tauteeſcheem iſ ziteem apgabaleem? Tur atrod ar wiſeem ſuneem rihdituš padoma dewejuš teefaš leetāš. Jeb kaħdš weefiš nahļ iſ Rihgas un ſina ſmulkaš leetas paſtaſtiht, kā ſchur tur dedſiš un kaħduš labuš padomuš war iſ awiſehm ſmeltees. Raiſk frogā ne ween patihkami, bet ari derigi teek pawadihts. Ka krodſineekš taħduš weefuš labpraht eerauga, ir patš par ſewi protamš, bet waj teefneſiš teefaš, jeb muſchāš ihpaſchneekš mahjās ari buhs par to laimigi, ko Anſiš un Behteriš frogā mahziješ, taš ir zitiš jautajumš.

Kad ari draudſes teefaš prahwineeki eewehrojamu daſu no frogu rentes palihdš maſkahrt (proti zaur ſaweem tehrineem), tad tomehr naw domajamš, ka wini, proti tee prahwineeki, til daudš patehrehš, ka atliktees krodſineekeem 6000 un wairak rublu pelnaš. Lai ſchahdu pelnu waretu panahkt, tur waijadſehš wehl zitu tehetaju. No kuzenes gan tee nahļ?

Muhsu mahzitee wihri, kaufmani un muſchneeki nemehdi frogōš balletees; tā tad til tee weenige tehetaji paleek ſemneeki, un tapehž nebuhtu nepareiſi ſpreeſtš, kad ſazitu: taš ir ſaimneekš, pušgraundneekš un kałpš, kaš domā, ka winam no liktena nolentš, buht nabagam un neſaſneegt to, ko wina kaimiſch ſem taħdeem paſcheem apſtakeem ſaſneediš. — bet, taiſnibu ſakot, deewšgan atlizina preekſch kahrtſchu ſpehſchanaš un dſerſchanaš u. t. j. pr., un tapehž preekſch zitahm dſihweš waijadſibahm loti maſ patura.

ſchoš wahrduš wehl waretu til taħtu iſſteekt, ka peemehrigi maſaka eedſihwotaju daſa ir ta, kaš taħdu leelu nodofchanu maſfā, jo ar mineeem peezeem krogeem ſchi leeta wehl naw beigta. Beſ krogeem tur atronahš wihnu bode, kuzas ihpaſchneekš ari grib dſihwot, un apgabalā, kam deſmit werſtes zaurmehrā, wehl atronahš ſeptini lihds aſtoneem krogeem, par kuzem ari rentes un patentes jaſamaſfā un kuru turetaji ari ir deewšgan pahrtikuſchi laudiš.

Kad gar teem krogeem garam brauz, tad loti reti atgadahš, ka frogu preekſcha ir tuſkſcha; turpreti iſ reiſaš tur atrod peefeetu nodſihtu ſirdſinu ar nofahruſchu galwu, kaš aiſ auſtuma trihž, kamehr wina kungs frogā ir, lai wehlaſ ar pahtagu nabaga lopinam waijadſigo ſiltumu peeſchirtu, ko taš mihlaki buhtu ſanehmis pee ſileš ſiltā ſtalli.

Daudš ſuhrojahš un ſchehlojahš par ſlikteem laikeem, augſtahm nodofchanahm un rentehm, tā ka teeſcham buhtu jadomā, ka laudihm pee tam ir taiſniba, bet taš neweenam no ſcheem ſuhrotajeem un ſchehlotajeem ne-eeſchaujahš prahtā, aprehkinahht, zil leela gan ta ſumma waretu buht, ko nabaga ſemneekš frogā notehrē, un zil tehrina iſnahktu uſ kaħru dahlderu ſemeš.

Muhsu dſihwē atronahš daſchadi zenteeni, tomehr ir zenteeni, kaš pehž kauſchu kahrtahm naw ſtingri ſchirami. Weens no ſchahdeem zenteeneem buhtu taš, ka frogu nebuhschanu maſinatu un atzeltu.

Waj ſchahda nebuhschanaš atzeliſchana ko lihdsetu, par to naw jaſtrihdahš, bet tikai weenteefiga pateeſiba peeminama, ka tur, kur nebuhs frogu, ari newar paſtaſweht frogu nebuhschana. ſchē nu jaħerahš pee pamatiga lihdselka.

Zil breeſmigiš manš preekſchlikumš nemāš naw, kā taš eefahkumā iſſkatahš. Eš it labi ſinu, ka ſchiš preekſchlikumš naw weegli iſdaramš, warbuht weetahm pawiſam ne-eeſpehjamš, jo daſchahm muſchahm frogu rentes atmet wiſleelakaš eeneemſchanaš.

Bet ja ko grib panahkt, tad to beſ upureem newar. Kad warbuht taš buhtu par gruhtu, to iſdariht loti leelā mehri, tad eepreekſchu buhtu tā ja-aprobeſchojahš:

ſlehgt toš tā noſauzamoš froguš, kaš pateeſibā zitiš nekaš naw kā panihkuſchi ſchenki.

Eš paſiſtu ſchē tuwumā, proti 10 werſtes aprinki, ſeptinaš taħdaš eetaiſeš, kuzas zekineekš preekſch ſewiš un ſawa ſirga newar dabuht uſtura. Nedš tur ir tā noſauktahš „Wahzu iſtabaš“, nedš „ſtedeles“, un gruhti krodſineekš buhtu pee tam peedabujamš, lai wiſch turetu ſeenu un auſaš, kaš til taħdeem weeſeem nahktu par labu, kaš pehž wina brandwihna un aluš butelehm nekahro. ſchahdaš alaš til preekſch tam laikam buhs, lai wiſi frogu nelahgumi ſaweenojahš, bet nemāš ſawam mehriim nekāpo, proti buht zekineekeem par uſturaš weetu.

ſchahduš froguš iſnihzinadami, iſnihzinatum ſchenkuš pee mumš uſ ſemeem. ſinamš, leelaſeem krogeem japaleek, kaš preekſch zekineekeem eetaiſiti, jo daudš zelu un maſ un dahrgu paſta ſirgu deht zekotajeem jabrauz ar paſchu ſirgeem, un tur ir waijadſigāš weetas, kur zekotaji ar ſawu ſirgu atrod peenahzigu uſturu un aploſpſchanu.

Kad maſee frogi, kaš tikai ir ſchenki, tiktu ſlehgti, tad jau daudš buhtu panahktš, jo tee no muhsu ſemneekeem, kaš kaħdaš ſtundāš mehdi frogā pawadiht, paliktu mahjāš, ja wineem wairak werſtu taħtu buhtu ja-eet jeb jabrauz, lai waretu frogu ſaſneegt.

Eš ari domaju, ka tee, kaš ſchoš froguš uſ renti iſdod, froguš ſlehgdami, leelu ſchahdi nezeestu, jo wini rentneeki un kałpi paliktu pahrtikuſchi, frogu tehrinu uſtaupidami; — un kur tad wehl panahkumš tiklibaš ſinā?!

Tā par peemehru 1882. gadaš bij plahnaš gadaš, un par labibu tuſklaht wehl maſaku zenu dabuja, kā taš lihds tam mehdi buht, un no tam iſnahza, ka til un til daudš rentneeku, pat gruntneeki, ne-eeſpehja maſkahrt to, kaš bij jamakfā. Kaš ſawuš laudiš paſiſti, taš ſtarp teem kuhreem maſkatajeem atradihš taħduš, kaš dſehraji un kahrtſchu ſpehſetaji. Labakōš gadaš wini neka naw eetaupijuſchi, jo kaš atlikahš, taš aiſſtaigaja uſ frogu, un tapehž plahnaš gadaš atneſš parahduš, kaš pa leelakai daſai gruhti ſamaſfajami.

Kaš nu man no tam par labumu, kad man ſchiš jeb taš froguš pahri ſimti rublu rentes par gadu aiſmaſfajiš, kad warbuht pee'reiſ til daudš zitaš rentes paleek parahdā, kuzas eedabuſchana daudſkahrt ar leelaku nepatiſchānu ſaweenota?!

Beidſot ari leeku leelu ſwaru uſ tam, ka man dariſchanaš ar kahrtigeem, uſtizigeem laudihm, un labpraht to renti peezeestu, ko ſchiš jeb taš froguš atmet, kad eš zaur to labā ſatizibā waru ar teem dſihwot, kaš no maniš ſchahw kaut kaħdā atkaribā.

Waretu buht, ka mani peedſihwojumi un ar teem ſaweenotee ſpreedumi druſzin weenpuſtigi, un ka daudš buhs, kaš manahm domahm nepeekriht, tomehr ari buhs daſchi, kaš ar mani buhs weeniš prahtiš. Pee ſcheem nu eš greeſchoš ar luhgumu, lai kaħrš, zil winam eeſpehjamš, dara pee ſchiš leetaš weizinaſchanaš.

Ar preeku waretu to laiku apšveizinaht, kur wispahrigi buhtu atsihts tas kaunums, kas mums no krogeem atlez, un kur wisi kopā tai finā weenojāhs, ka frogu nebuhschanai gals jadara. Šchē mums buhtu plaschs lauks, us kura mehš waram peerahdiht, ka mehš, kā isglistibas neseji, kas zihnāhs deht tahm leetahm, kas pateesi labas, teescham finam, kas mums jadara, un ruhpejamees, paschi sawu labumu ne-ewehrodami, lai fasnēegtum to mehri.

G. v. Numerē,
Izwē.

Slepkawibas Baltijas gubernās.

Bar slepkawibahm Baltijas gubernās „N. D. 3.“ pehz ahristu departementa sinojuma pasneeds par 1880. gadu schahdas sinas:

Wispirms top sinots, ka wisa Kreewija (jeb ihsti 63 gubernās) ir slepkawibas no 1876. gada lihds 1880. gadam stipri gahjuschas wairumā. Kad peenemam, ka minetahs 63 gubernas apdsihwoja 81 miljons zilweku, tad isnahk, ka ik no 30 tuhstoscheem weens zilweks saudeja sawu dsihwibu zaur slepkawu rokahm.

Dauds labaki stahw schini finā Baltijas gubernās. Peezu gadu laikā, no 1876. lihds 1880. gadam, krita wisās trijās Baltijas gubernās 165 zilweku dsihwibas slepkawibai par upuri, jeb 33 slepkawibas notika katru gadu. Kreewija isnahza weena slepkawiba us 30 tuhst. eedsihwotajeem, bet Baltija us gandrihs 60 tuhstoscheem. Pehz pehdigahs kauschu skaitishanas dsihwo Baltijas gubernās 2 milj. 160 tuhst. zilweku. Ja nu peenemam, ka wisds peežds gaddōs Baltijas gubernās bij tik dauds eedsihwotaju, tad isnahk tik us 65 tuhst. eedsihwotajeem weena slepkawiba. 1876. gadā notika Baltijas gubernās 36, 1877. gadā 29, 1878. gadā 26, 1879. gadā 47 un 1880. gadā 27 slepkawibas. Tā tad newaram sazihst, ka slepkawiba gahjusi wairumā, un ne ari, ka gahjusi masumā. Tik tas ir jo ewehro-

jamš, ka 1879. gadā ir notikuschas wiswairaf (47) slepkawibas, kurpretim gadu preeksch tam wismajaf (26). Newaram neko wairaf domaht, kā to, ka farsch 1877/78. gadā ir padarijis kauschu prahtus neschehligus.

Mineto 5 gadu laikā ir notikuschas Kursēmē 62, Igaunijā 26 un Widsēmē 77 slepkawibas. Widsēmē notika 1876. un 1877. gadā katru gad' 18, 1878. gadā 11, 1879. gadā 20 un 1880. gadā 10 slepkawibas. Tā tad ari Widsēmē usrahda 1879. gadā wairaf slepkawibu, kā tai gadā preeksch un tai gadā pehz tam.

Igaunijā notika 1876. gadā 4, 1877. gadā 2, 1878. gadā 6, 1879. gadā 9 un 1880. gadā 5 slepkawibas. Igaunijā tapa ik no 66 tuhst. eedsihwotajeem 1 no slepkawcem nokauts.

Kursēmē eedsihwotaju skaitš naw mums skaidri sinams; tapehz waram tik usdot, jif slepkawibas notikuschas katrā gadā. 1876. gadā notika 14, 1877. un 1878. gadā katru gad' 9, 1879. gadā 18 un 1880. gadā 12 slepkawibas, jeb zaurmehra 12²/₅ slepkawibas katru gadu.

Wisu to ewehrojot, ir jaleezina, ka schai finā Baltijas gubernās walda labaka buhschana, nekā Ceksch-Kreewijas gubernās. Waj nu par to ir japateizahs muhsu leelakajai turibai jeb labakai isglistibai, to newar finahst; wisadi par to ir japreezajahs, ka pee mums, salihdsnot ar zitahm Kreewijas gubernahm, ir notikuschas pus'tik slepkawibu, kā tur.

Latw. Aw. redaktors: J. Weide.

No zensures atwehlehts. Jelgawā, 26. Aprill 1883.

Sludinafchanaš.

Kursēmē krediteedribas direkzija ir luhgta, lai schahdas krahschanas-lahdes sīhmes no-žala par nederigahm, un proti:

1) **no Šermana Lubseeneka** krahschanas-lahdes sīhmes us augtu-augteem:

№ 41226, no 7. Maija 1879. g., par 100 rubl.

№ 41227, no 7. Maija 1879. g., par 100 rubl.

№ 51215, no 30. Aprila 1882. g., par 100 rubl.

isfrakstittas us Šermana Lubseeneka wahrdū if Seel-Wirzawas mahzitaja muišchas;

2) **no Kuldigas pilsteefas** krahschanas-lahdes sīhmi us augtu-augteem:

№ 37967, no 6. Junija 1878. g., par 96 rubl.

isfrakstittas us Wlitenū brihwgruntneeka Zura Totegode wahrdū;

3) **no Šengrahwes pagasta teefas** krahschanas-lahdes sīhmes us augtu-augteem:

№ 39959, no 9. Janwara 1879. g., par 3 rubl. 50 kap.

isfrakstittas us nepilngadigā Gusta Leschewiga wahrdū if Šengrahwes, un

№ 39960, no 9. Janwara 1879. g., par 3 rubl. 50 kap.

isfrakstittas us nepilngadigā Andreja Leschewiga wahrdū if Šengrahwes;

4) **no Anlihses Štahl, dsim. Širn,** krahschanas-lahdes sīhmi us augtu-augteem:

№ 13554, no 30. Aprila 1856. g., par 12 rubl. 50 kap.

isfrakstittas us pee Jaunpils peederošchahs nepecauguschahs Anlihses Širgen Širn wahrdū;

5) **no Reges pagasta waldes** krahschanas-lahdes sīhme Nr. D:

№ 2581, no 2. Nowembera 1873. g., par 100 rubl.

isfrakstittas us Reges magasinas lahdes wahrdū, ar kuponem preeksch 1883. g. un tahlat;

6) **no Kalzeema pagasta teefas preeksch Greetas Raudin** krahschanas-lahdes sīmes us augtu-augteem:

№ 21391, no 9. Februaara 1880. g., par 13 rubl. 44 kap.

isfrakstittas us Kalzeema kalpa Ansa Lubrina mantineeku wahrdū, un

№ 27776, no 12. Oktobra 1862. g., par 14 rubl. 61 kap. — isfrakstittas us pee Kalzeema peerakstito Greetas Lubrin nepilngadigo behrnu wahrdū.

Uf Kursēmē krediteedribas krahschanas-lahdes Wisaugstati apstiprinato statutu 10. § pamata teef tee, kam warbuht tahs krahschanas-lahdes sīhmes buhtu, kas augscham minetas un par juduschahm peeteiktas, zaur scho nāizinati, schihs sīhmes wehlakais lihds weena gada beigahm, rehknot no tahs deenas, kad schihs sludinajums trefcho reisi issludinahts Kursēmē „Gubernas Awisēs“ un Jelgawas „Lahweeschu Awisēs“, usrahdiht Kursēmē krediteedribas direkzijai; jo zitadi direkzija isfrakstihš un ihdos augschmineteem ihpaschneeteem pirmo sīhmju weeta, kas tad buhs palituschahs islumigi nederigas, **jaunas, ween'weenigi derigas sīhmes.** Jelgawā, 8. Aprill 1883. (№ 415.) Darischanu wadonis: G. W. Puchlau.

Krona Bauškas pagasta teefa usāizina it wisus pee schi pag. peederošchahs nelaiķes **Lihšes Kuhle**

parahdu dewejus un parahdu nehmejus, lai sawus prašjumus un parahdus **2. Junija sch. g.**, kā weenigā isflehschšanas terminā, pee schihs teefas usdod.

Ne-usdotee parahdu prašjumi netiks pehz tam ewehroti un parahdu nehmeji tiks ar dubultu maksu strahpeti.

Bauškas teefas namā, 1. Aprill 1883. Preekschschbetaja weeta:

(№ 327.) Preekschschbetajs: A. Puhkis.

(S. W.) Štrihw.: Kleinberg.

Krona Bauškas pagasta teefa usāizina it wisus pee schi pagasta peederošchā nelaiķa Šchu jaimneeka

Šehkaba Zeelawa

parahdu dewejus un parahdu nehmejus, lai sawus prašjumus un parahdus **12. Maija sch. g.**, kā weenigā isflehschšanas terminā, pee schihs teefas usdod.

Ne-usdotee parahdu prašjumi netiks pehz tam ewehroti un parahdu nehmeji tiks ar dubultu maksu strahpeti.

Bauškas teefas namā, 10. Merzā 1883. Preekschschbetaja weeta:

(№ 321.) Preekschschbetajs: A. Puhkis.

(S. W.) Štrihw.: Kleinberg.

Krona Baldoneš pagasta teefa usāizina wisus tos, kureem buhtu lahdas eerunas pret tam, kad pee schi pagasta peederigeē laulatee laudis Mikelis un Lihše Krufe pee schi pagasta peederigo laulato kauschu Mikela un Dahrtas Gulba 9 gadus wezo dehtu. Juri, behrna weeta peenem (adopteere), — wisu wehlakais lihds 4. Maijam sch. g. pee schihs pagasta teefas tahs peenest, jo wehlat taps katra eeruna atraidita un adopyzija apstiprinata.

Baldonē, 13. Aprill 1883. (№ 220.) Preekschschbetajs: M. Balodst.

(S. W.) Štrihw. weet.: G. Michelsons.

No Zehrstes pagasta teefas, Tukuma aprikti, top zaur scho usāizinati wisi nomiwuschā, pee Zehrstes pagasta peederigā, agratā schējenes Lanfolu jaimneeka Klahra Meka parahdu deweji un nehmeji, peenest lihds 25. Maijam f. g. sawas praššanas schai teefai un parahdus samaksahst; zitadi taps uslikta pirmajem muhschiga kuschzeeschana un pehdigeē kritihs islumigā strahpē.

Zehrstē, 11. Aprill 1883. (№ 41.) Preekschschbetajs: J. Lindermann.

(S. W.) Štrihw.: G. Seeborg.

Krona Baldoneš pagasta teefa usāizina wisus tos, kureem buhtu lahdas eerunas pret tam, kad pee schi pagasta peederigeē laulatee laudis Zehstabs un Anna Salzmann tāpat pee schi pagasta peederigo laulato kauschu Mahrtina un Trihnes Diebmann 8 gadus wezo dehtu, Jani, behrna weeta peenem (adopteere), — wisu wehlakais lihds 4. Maijam sch. g. pee schihs pagasta teefas tahs peenest, jo wehlat taps katra eeruna atraidita un adopyzija apstiprinata.

Baldonē, 13. Aprill 1883. (№ 221.) Preekschschbetajs: M. Balodst.

(S. W.) Teef. skr. w.: G. Michelsons.

Tukumā, Zeelajā eelā Nr. 35, teef wisas

dabnu drehbes

pagatawotas par wislehtatajeem tirgeem. Turpat war ari

jaunas meitenes

emahzitees strodereschanu un dabnht forteli.

Kad lihdschiginigais Seel-Šeres Strautu mahju nomneeks

Adams Lilientahls

ar wiseem saweem parahdu dewejeem grūb islihdshinatees, teef wisi tee, kam wisch to parahdu buhtu, no Seel-Šeres pagasta teefas usāizinati, sawas praššanas jebalais lihds 14. Junijam sch. g. pee schihs teefas peedot, jo wehlatu neweens netiks wairš kausihts, bet ar sawam prašschan- us muhschigu kusu zeechšanu noraidihts.

Seel-Šerē, 20. Aprill 1883. (№ 805.) Preekschschbetajs: M. Buttel.

(S. W.) Štrihw.: W. Verch.

Naudites Maj-Spinnu mahjās taps 4. Maija sch. g. gohwis, aitas, rati, ragus, arli, ahbu rihki, schiras, jedulkas, galbi, krehli un bāschadas pee wirtschafites peederigas leetas uhtropē pahrdotas.

Nauditē 19. Aprill 1883. (№ 73.) Preekschschbetajs: M. Perkon.

(S. W.) Teefas štrihw.: G. Šwan.

Krona Birschu muišchas pagasta teefa, Jaunjelgawas aprikti, dara sinamu, tā

Birschu muišchas

Stradu jaimneekam Bertmeisjam Indaram mahju waldischana nonemta, un usāizina wisus un itlatru, kam lihdschiginigais Birschu Stradu mahju jaimneeks Bertmeis Indars to parahdu buhtu, jeb tas Indaram to parahdu, wehlakais lihds **19. Maijam 1883. g.** pee schihs pagasta teefas peemeldeetes un sawus parahdus usdot, jo wehlakas melbeschansahs netiks ewehrotas, bet parahdu praštaji tiks us muhschigu laiku atraiditi un parahdu flehpēji islumigi strahpeti.

Birschu pagasta teefa, 1. Aprill 1883. (№ 343.) Preekschschbetajs: J. Kalwischki.

(S. W.) Štrihw.: A. Straug.

Krona Bauškas pagasta teefa dara zaur scho sinamu, tā 11. Maija sch. g. schi pagasta Šchu mahjās nelaiķa Šchu jaimneeka

Šehkaba Zeelawa

manta

wairakšolishchanā pret tuhliit sawalsu taps pahrdota.

Bauškas teefasnamā, 11. Aprill 1883. (№ 384.) Preekschschbetajs: G. Šalber.

(S. W.) Štrihw.: Kleinberg.

Uf peedališčanos pee 29. Aprili f. g., plkst. puszei 7ds wafara, Jelgawā amatneeku beedribas namā noturamāhs Kursemes lopu aifšargafšanas beedribas

general-fapulzes

— fawus beedrus eeluhdi

Preekščneeziba.

Been. skolotaju lungi — it wiš, kas stahw sem Jelgawāhs **firšpēhles-fkolas-komifšjas** — teek laipni luhgti, lai fanahf uf konferenzi **2. Maijā, pulkst. 11ds no rihā, Jelgawā, Schād-lichā (Zehra) sahlē.** Ge-eefšana no Strihwera eelas. **Mahžitajs Conradi.**

Uf Keifara Majestetes, wišas Kreetwijas Patwāldineeka

2c. 2c. 2c. pawehli teek no krona Zeraufštes pagafša teefas, beht nomirušā Schuhfu fainneeka **Zehfaba Schuhfas**

atšahthāhs mantibas reguleerefšanas, zaur fcho wišem wina parahdu beweeem un parahdneefem pašlubinahts, fa fchāi mantibas leetā weenigāis iifšehgšanas terminf uf 18. Maiju fch. g. nolifts, un top parahdu bewefi ufaizimati, fawus peeprafšjūnis minetā deenā peenest, jo žitabi tifs pee meera noraiditi, kurpre:ti parahdneefem, kas nepeedošees, dubulta mašfa teek peedraudeta.

To lai eewehro! Zeraufštē, 11. Aprili 1883. (N. 122.) Preekščfeh. : Pēlfche. (S. W.) Strihw. : Skalniafch.

Krona Baušfas pagafša teefa ufaizina it wišus pee fchāi pagafša peederejofchā nelaiķa **Krifchjaha Stahla**

parahdu bewejus un parahdu nehmejus, lai fawus prašjūnis un parahdus 9. Junijā fch. g., tā weenigā iifšehgšanas terminā, pee fchāhs teefas ufdod. Ne-ufdotee parahdu prašjūni neitfs pehz tam eewehroti un parahdu nehmeji ar dubultu mašfu tifs strahpeti.

Baušfas teefas namā, 11. Aprili 1883. (N. 331.) Preekščf. : G. Stalder. (S. W.) Strihw. : Kleinberg.

Vabi nolēhgerejufchōs **Bairifchu-** un **Wilseneru alu** peedahwā alu- un kwafas bruhfšs Dsol-muišchā. Apstellefšanas teek katrā laiķā nentās pretim **F. Karmāna** (itr. F. Graufes) wišmufi, Jelgawā, pee tirgus.

10 rubl. fudr. pateizibas algas!

Makti uf 22. Aprili ir apafchā parafšijufcham **Smilgu frogā** iŃhemodāns noindis ar baŃchadeem drehhju gabaleem un **dokumenteem.** Kad nu heidsamee fikaiwini iŃpaŃchneekam ir no wehrtibas, tad teek nopeetni luhgts, tōs nodot waj nu **Jelgawā** pee **Mejer Schloimn** fga, pee **Annas** wahrteem, waj **Baušfā** pee **Schmul** **Istg Michelfohn** fga.

Drel Meer, iŃ Sintowas, PoneweŃchās aprinkf.

Alibolina fehklas, tā ari **timotina-, raiŃahles-, fa-**

molfahles-, meduŃŃahles-, lupihnu- un **lehzu fehklas** pahrdod **Gottfr. Herrmanis,** pee Dobeles wahrteem, Jelgawā.

Qrona Kalnzejma pagafša ir par 600 rubl. fudr. **pleeni** iŃlauŃchami. Kas to gribetu uŃneemtes, war peeteiktēs pee fr. Kalnzejma Lahtfchu krodŃneeka **Anfa Beckmana.**

Zaunjelgawas-PluŃstes Ńemkopibas beedriba

iŃrihfo

preekŃch Ńemkopibas un amatneezibas

Grihwa-Semgalē (Kurfemē)

30. un 31. Augustā un 1., 2., 3. un 4. Septemberi 1883. g.

Programas un peemeldeŃchanahs formularus war fanemt:

- 1) pee iŃstahdes komitejas sekretēera **Geinr. Bierich** fga **Dinaburgā;**
- 2) pee mahžitaja **C. Welzer** fga un agenta **J. Wies-Niemer** fga **Grihwa-Semgalē;**
- 3) pee **Kalkuhnes** muiŃchwaldibas **Kalkuhnē;**
- 4) pee aprinka-teefneŃcha barona **Stromberg** fga **PluŃstē;**
- 5) pee **Hugo Herm. Meyer** fga **Rihgā.**

Lai laba pulka peedalitos un pee laika peemeldetos, to luhdi

IŃstahdes komiteja.

Slawenā fabrika preekŃch wiŃwiŃfabeem mehŃleem

Ohlendorff & Comp.

Londonē, Hamburgā, Antwerpenē, Emerichenē un Noterdamē ir man uŃtizejuŃi, lai eŃmā winaŃ weetneeeze preekŃch Baltijas gubernahm, un tamdeht, no fchi brihŃcha Ńahlot, turefchu arween uf lehgēra pirmahs Ńortes superfoŃfatus un uŃŃlehgta **Beru-Guano.** Lehtu un kreetnu apdeeneŃchānu apfohdāms, luhdju, lai mani pee laika pagodina ar apstellejumeem preekŃch rubēna laiķmeta.

Jelgawā, 12. Aprili 1883.

Otto Westermann.

Kupat iŃnahza un zaur **Ferd. Westhorna** grahmatu-hodi Jelgawā dabunami:

Teefas-likumi

no

20. Now. 1864. g.

un tee wiŃpahritēee nolikumi, kas tōs jo pilnus dāva.

IŃ Kreetnu walodās pahrtulkoti pehz juŃtiz-ministerijas pawehles.

MaŃfā 2 rubl. 50 kap.

Apstellejot pahrtu, ir 35 kap. japeeek preekŃch eepafŃchānas un Ńuhtifchānas maŃfās

WiŃfās grahmatu-hodēs dabunama fchi grahmata:

Derigi padomi

pee

mahjas-lopū kaitēs un Ńlimibas paŃiŃchānas un ahrŃteŃchānas.

no

K. Prenzpfch'a,

MED. VET.

Ar wairakeem nobiŃdejuumeem.

MaŃfā 1 rubli.

Šcho grahmatinu Ńaraktot rakŃtājs mehginājs eef pa wibeju žeku, weentahrt wehledamees iŃŃumā tuwati aprafŃtiht wiŃbeefchāi rohdofchāhs mahju lopu kaitēs un Ńlimibas ari Latweefchu walodā, paŃneegdamis zaur tam Kursemes un WiŃsemes eedŃŃiwotajeem waijādŃgōds brihŃchōds daŃchus katram lopturim jo eewehrojāms padomus; otrahrt ženŃamees wejzināht ari Latweefchu walodā weterinar-ahrŃtibas Ńuibu un paplaŃŃinaht zaur tam ari Ńchāi hiņā Latweefchu rakŃtneezibas lauku. — Šchim mehŃkim tuwodamees, rakŃneeks grahmatinas Ńaturu eedāliŃis wairat nodatās. Pirmā nodatā laŃtājs atrādihis uŃŃihmetus pirmahrt daŃchus derigus padomus pee Ńahlu-eedofchānas Ńlimeem mahjas-lopeem, otrahrt ari iŃhu pahrtatu par Latweefchu rakŃtneezibu lopu-ahrŃtibas hiņā; otrā nodatā — Ńirgu ahrigas kaitēs un eekŃchŃigas Ńlimibas jo plaŃchakā mehā apŃahŃŃitas; treŃchā nodatā — gowu Ńlimibas wairat iŃŃumā apŃahŃŃitas; žeturā nodatā — awju Ńlimibas; peektā nodatā — zuhtu-Ńlimibas; feŃtā nodatā — Ńunu-Ńlimibas; Ńeptitā nodatā — putnu-Ńlimibas; aŃtotā nodatā laŃtājs atrādihis uŃŃihmetus pirmahrt daŃchus ahrŃtibas lihdŃektus, tā war padariht katru lopturu Ńewim ballauŃigu un wazeetigu pee Ńlimibas paŃiŃchānas un ahrŃteŃchānas; otrahrt ari iŃhu pamahžibu par wiŃwaijādŃchāhām lopu ahrŃtibas operāzijahm un par lopu tuwaku iŃmeleŃchānu pee eekŃchŃigahm Ńlimibahm.

Alibolina un timotina fehklas,

fehklas Ńirninus, lehzas, meefchus un auŃas, tā ari superfoŃfatus pahrdod **Fr. Weidemanis,** Jelgawā, pee Dobeles wahrteem.

Kalkus,

bedŃinatus, neleŃchetus, war arween dabuht wiŃlabatā buhŃchānā — **Klaifchenes muiŃchā,** 10 werŃtes no Deepajas bŃelŃs-žela Ńanzijas Popilani. Kad nem 100 muzas, 10 proz. lehtafi. PaŃta adreŃe: Г-ну Вурбъ-Варуцаны — на Стан. Куршаны.

Nams

ar leelu grūti, derigōs preekŃch fabrikas wāj maŃfās platŃchā, ir Ńem labeem nolihgumeem pahrdodāms. ZapeepraŃa Jelgawā, Zeelajā eelā N. 31, pee

A. Dumpfa lūnga.

WiŃfās grahmatu-hodēs dabunamas:

Pamahžifchāna,

ŃkunŃtīgeee mehŃli

Baltijas gubernās ir leetajami.

WahžiŃki

profesora **G. Thomē,** Rihgas politehnikas iŃmehginaŃchānas Ńanzijas preekŃchneeka **LatwiŃki**

no **Hugo Schmidt.**

MaŃfā 30 kap.

MaŃfais

Ńaknu dahrŃneeks

jeb:

Derigi padomi,

tā wiŃfadas dahrŃu Ńaknes jafehi, jalopi un Ńemā jāglabā. fehklas ja-aurŃē u. t. j. pr., pehz dāuhf gabu iŃproweŃchānas, (ar 3 aprifehm un dahrŃa kalenderi Ńlaht).

SaraktiŃija

S. Kiewers,

fehklas pahrdotamas un kotu Ńkolas iŃpaŃchneeks Durbē.

(Otrā pahrlabota druka.)

MaŃfā 60 kap.

BiŃchu-kalendere.

IŃ brihwlunga no Berlepfch biŃchu-kalenderes pehz Ńchējenes Ńemes- un gāiŃa-buhŃchānas iŃtaifita un pahrtulkota. Žibota no Kursemes biŃchu-kopŃchānas beedribas.

MaŃfā 20 kap.

BiŃchu grahmatina.

IŃha pamahžifchāna, tā bites Kursemē un WiŃsemē jalopi, ŃaraktiŃija no Dalbes mahžitaja **G. Kupffer.** **MaŃfā 20 kap.**

IŃha pamahžifchāna,

tā WahžeeŃchu Ńemē tagad bites kopj. Tē Ńlaht trihs lapas ar biŃchu Ńtropu. **MaŃfā 20 kap.**

Pamahžifchāna,

tā tabaku war audŃinaht. **MaŃfā 3 kap.**

Kurfemes

weza un jauna

Laika-grahmata

uf to gadu

1883.

Starp žiteem atrohdaŃs ar nobiŃdejuumu: Kreamla pils MaŃfawā.

Tad wehl kalenderi ir laŃams lohti jauhs ŃahŃis iŃ Kursemes bŃiŃwes:

Pats fawās lamatās.

MaŃfā 10 kap.

Basnizas un skolas smas.

Weens Kungs, weena kristiba, weena tiziba.

Nahditajs: Beektahs gawenu swehtdeenas Ewangelijums. Sinaš. Druftu par zeikinašchanaš, dšeebašchanaš un wingrošchanaš mahzišchanaš laukškolās.

Beektahs gawenu swehtdeenas Ewangelijums. Jahn. 8. 46.—59.

Tas Kungs bij apfahrt gahjis, labu daridams un dšeedinadams wifus no wella uswaretos; par to winsch bij jamihlē; kapehž tad Juhdi til dikti winu eenihdeja, tā ka tee wina leezibu nepeenehma, winu lamaja un melleja nokaut? Tapehž ka winsch teem to pateesibu fazija, tahdu pateesibu, kas wineem nepatika; bet no furas winu pašchu firds-apšinaschana wineem apleezinaja, ka pateesiba esot. Bet ka winsch wineem to pateesibu fazija, par to wineem bij par leezibas deweju wina taisnā dšihwošchana. Winsch teem prasija: kas juhsfu-starpā manim jeb-kahdu grehku war peerahdiht? Un teem bij japaleek kluseem, jo neweens winu starpā winam newareja nē ari to masako grehku peerahdiht. Tahdam augstam preesterim winam waijadseja buht, kas, flaidrs buhdams no grehkeem, waretu us fewim nemt lauschu grehkus. Bet ja zilweku eerauga flaidru un taisnu esam, tad ari no wina jatiz, ka winsch melus nerunahs, bet fazihš to pateesibu. Bet kad es jums to pateesibu faku, kam juhs man netizeet? Ta pateesiba, ko winsch teem fazija, bij bahrga un nepatihkama: „Kas ir no Deewa, tas Deewa wahrduš klaufa; tapehž juhs nellausait, jo juhs ne-eseet no Deewa.“ Jesus Kristus, tas weenigais schai grehku pasaulē bes grehka, swehts, nenoseedšigs, ne-apgahnihts, atschkirts no teem grehžineeleem, ir no Deewa suhtihš, Deews sawus wahrduš lizis wina mutē; wina wahrdi ir Deewa wahrdi: „Kas ir no Deewa, tas Deewa wahrduš klaufa; tapehž juhs nellausait, ka juhs ne-eseet no Deewa.“ Ta ir ta nepatihkama pateesiba, ko Jesus teem faka, ka tee, kas schkitahs Ahbraāma mantineeki un Deewa behrni esofchi, pawifam naw no Deewa, bet no wella; tapehž tee Deewa wahrdu newar klaufiht, šaprašt un peenemt. Tad tee Juhdi, no dufmahm pahrnemti, atbild: „waj mehš taisnibu nesakam,

ka tu esi Samareetis, pawifam nē Ahbraāma dšimums, un tewim ir wels.“ Bet Jesus atbild: „man naw nekahds wels, bet es sawu tehwu godaju, un juhs mani tureet negodā.“ Tapehž ka es sawu tehwu godaju un wina pateesibu jums fludinū, un jums faku, ka juhs zaur saweem grehkeem pawifam ne-eseet Deewa behrni, juhs mani tureet negodā, fazidami, ka manim ir wels. „Es sawu godu ari pawifam nemekleju, bet weens ir, kas to melle un teesā“, un tas mani tā godajis, ka winsch man dewiš to waru, teem, kas manus wahrduš turehs, dot to muhschigo dšihwošchanaš: tas to nahwi muhscham neredsehš. Tad tee Juhdi paleek jo nikni un faka: „Par ko tu pats fewi darees? Waj tu esi leelaks, nekā muhsu tehws Ahbraāms, kas ir miris, un wifš praweeshi ir mirušchi, un tu faki: kas manu wahrdu turehs, tas to nahwi muhscham nebaudihs!“ Pateesi, Ahbraāms, kas tapa dehwehts Deewa draugs, ir miris, un wifš praweeshi, tee Deewa kalpi, ir mirušchi un mums wiseem jamiršt; zaur to grehku, kas ir mums un Ahbraāmam un teem praweeshi, ir ta nahwes waina, un nekauj wis meesai ar dwehfeli palikt kopā. Bet par to teem Juhdeem bij japreezajahs, ka tur, kur wiseem jamiršt, weens ir nahzis, kas zaur sawu wahrdu isglahbs no nahwes. Bet no eenaida prahtā aptumšchoti un firdi apžeeinati, tee Juhdi to neleek wehrā un eenihšt to, par ko teem bij japreezajahs. Bet Jesus teem atbild wehl: „ja es pats fewi godaju, tad mans gods naw nekās; bet mans Tehws mani godā, no ka juhs sakeet, ka tas juhs Tehws; to-mehr juhs winu nepašihstat, bet es winu pašihstu, un kad es fazitu, ka es to nepašihstu, tad es buhtu tahds melkulis, kā juhs esat; bet es to pašihstu un wina wahrdu turu.“ Ta ir ta bahrgā, nepatihkama pateesiba, kas teem Juhdeem ir jadstred no Jesus mutes: ka tee ir melkufi, kas, padewušchees wiltibai, newar pašihst Deewu; jo Deews ir ta pateesiba, bet eeshch tam pastahw winu melkuliba, ka tee negrib atfihst sawu grehžigo buhschanaš un grib taisni buht zaur sawu pašchu taisnibu, kas ir kā noplifšufi un

faqahnita drehbe; tapehz tee ari newar passht Deewu, jo Deews tilai teem ir pasfnams, kas atsihst sawus grehtas un toš noschehlo un melle Deewa waigu. Bet to Deewu, ko juhs melodami leelatees passht, es teescham passhstu, faka Jesus, jo winsch ir mans Tehws; es no wina flehpja esmu nahzis, tapehz es buhtu melkulis, kad es fazitu, ka winu nepasshstu. Juhfu Deews, mans Tehws, mani goda; bet tas ir mans gods, ka winsch mani ir eezehlis par pestitaju wisai pasaulei, eeksch ka wisas apsolischanas, Ahbraamam dotas, ir peepildijuschahs. Us manu deenu, proti kad es nahzis pasaulé, tahs apsolischanas peepildijis, Ahbraams preezajahs, ka winsch to dabutu redseht. Us manu deenu zeredamas, winsch ar meeru aigahjis sawa weetâ, un dufs ar meeru, un winsch, mani Deewa gara redsejis, preezajahs, sinadams, ka nu ari ta stunda nahks klast, kura wina meefas, kas dufs, zeredamas us manu nahlschanu, zelsees augscham. Ta ir ta pateesiba, kas winus waretu faldi eepreezinaht, kad tee buhtu peenehmuschhi to pirmajo, bahrgo pateesibu, bet to nepeenehmuschhi, wini ari newar ar Ahbraamu preezatees un ari scho pateesibu peenemt; bet jo wairaf no cenaida apstulboti, tee toš flaidros wahrduš, ko Jesus runâ, pahrgrofa; Jesus runâ no Ahbraama redseschanas ar garigahm azihm; bet schee, to pahrgrosidami, saprot no meefigas redseschanas, it ka Jesus ar Ahbraamu buhtu schai muhschâ kopâ bijuschhi: „tu wehl ne-esi 50 gadus wezs un Ahbraamu esi redsejis?“ Bet Jesus ari to beidsamo pateesibu teem neleeds, bet to teem pasludina par leezibu, lai teem nebuhtu nelahdas aishildinaschanahs, teem apleezinadams, ka winsch zaur tam ir leelaks par wiseem zilwekem, par Ahbraamu, augstaks par tahm debeshm, tapehz ka winsch ir patees Deews no ta Tehwa peedsimis eeksch muhschibas: „pateesi, pateesi es jums faku: pirms neta Ahbraams bijis, es esmu“, tas patš no muhschibas us muhschibu, ir ari patees zilweks tapis pehz Ahbraama, no Ahbraama dšmuma. Toš wahrduš tee Juhdi labi saprot, ka Jesus ar teem fewi Deewam lihds zehlis, un it ka dšhdamees pehz Deewa goda, ko Jesus aistizis, it ka no swehtahm dušmahm aishnemi, tee pazehla almenus, winu par wina „Deewa saimofchanu“ pehz Mosus lifumeem nomehtaht. Ta tee palika zaur sawu cenaidu par sleplawahm, kas roku peelika pee ta Deewa Swehta. Wehl wina laiks nebij nahzis, un Jesus paslehpahs un, eedams zaur winu widu, isgahja no Deewa nama. Bet no ta

laika tee melleja winu nokaut, kamehr ta stunda nahza, kura bij tai tumfbai wara, un tee dabuja winu pee krusa sist. Un tapehz ka tee neklaufsja tai pateesiba un sawu firdi un prahtu pret to apzeetinaja, Deews teem gruhtu meega garu ir dewis azis, ka tee neredš, un aushs, ka tee nedstred, lihdschaj deenai. Un wehl scho baltu deenu Juhdi eenihst ar leelu cenaidu to, kas winus mihslejis un par wineem nodewees.

Bet mehš, mihslee kristitee, luhgsimees Deewu, lai winsch muhs pasargâ no tahdas firds zeebibas un lepnibas, ka mehš ne-aisslehdšam sawas firdis pret to Deewa pateesibu, bet mahzamees atsiht sawus greklus un to Deewa schelastibu, ka winsch muhs zaur sawu Dehlu atpestijis, lai mehš nemihstam tai paschâ fodiba, ka tee Juhdi, bet, zaur winu pestiti no grehkeem, winu mihslejam un dšhwojam. Kad ari ar wahrdeem un darbeem palihdsesim, ka ta tumschâ tauta, kas bij zaur Ahbraamu Deewa tauta, atgreeschahs un teek pee pateesibas atsihschanas un dšhwo zaur to tizibu eeksch Jesu Kristu, ko ta eenihdedama pee krusa situsi.

S i n a s.

Zelgawa. Zelgawas lauku draudses mahzijas, Conradi kgs, ka fludinajums lasams, faizina Zelgawas kirspelles skolotajus us konferenzi 2. Maija, pulksten 11oš preekschpusdeenâ, Schadliha (Zehra) weefnizas sahlé.

Kreewu awijes pasneeds sinas, zil Schihdu tizibas skolenu wisas tanis widejas skolas, kas peeder pee tautas apgaismoschanas ministerijas. 1. Janwari 1870. gada bij wisas gimnasijas un progimnasijas, kas stahw sem tautas apgaismoschanas ministerijas, 36 tuhst. 470 skolenu, un no scheem bij 2045 skoloni no Schihdu tautas. Lihds 1. Janwarim 1881. gada wisu skolenu flaits bij wairojees us 60 tuhst. 242 skoloneem, bet ari Schihdu tizibas skolenu bij jau 7423. Kamehr wis skolenu kopflaits bij pee-aushs til otr'til leels, ka 1870. gada, Schihdu skolenu flaits bij wairojees trihsahrtigi. 1870. gada bij no wiseem skoloneem kopâ 6 procentes Schihdu, t. i. 6 no 100, un 1881. gada bij jau 12³/₁₀ procentes. — Wiwairaf Schihdu tizibas skolenu bij 1. Janwari 1881. gada Odesas mahzibas apgabala, proti 2468, jeb weena treschdala no wiseem skoloneem; Wiknas mahzibas

apgabala bij 1363 un Warschawas mahzibas apgabala 1305. Wismafak bij schahdös mahzibas apgabalds: Kasanas apgabala 60 un Drenburgas apgabala 53 Schihdu tizibas skoleni. No 1870. gada lihds 1881. gadam ir Schihdu tizibas skoleni wiswairak wairojuschees Maslawas (no 14 us 306) un Lehrpatas (no 60 us 435) mahzibas apgabalds. Lehrpatas mahzibas apgabala ir wisu skoleni skaitis widejas mahzibas eestahdes otr'til leels, ka bij 1870. gada, bet Schihdu tizibas skoleni skaitis ir septin' reis til leels, ka to reis. 1870. gada bij minetas skolas 2001 skolenis, un no teem 60 Schihdu, un 1. Janwari 1881. gada bij 4307 skoleni, un no teem 435 Schihdi; 1870. gada ne-istaisija Schihdu tautibas skoleni no wiseem ziteem ne pilnas 3 procentes, un 1881. gada jau wairak ka 10 procentes. $12\frac{3}{10}$ procentes no wiseem skolenem walsti, gan naw wehl wisai dauds, bet kad Schihdu tizibas skoleni arween tahda mehrä un til ahtri wairofees, tad tee drihs ween pahrpildihs muhsu widejas skolas.

No tam war redseht, ka Schihdi zenschahs us preekschu tikt ari mahzibu sinä.

Drusku par zeikinaschanas, dseedaschanas un wingroschanas mahzischannu laufskolas.

(Weigums.)

2) Dseedaschana. Wisas tautas dseed. Ka ar wahrdeem zilweks parahda fawas domas, ta ar dseefmu sklanahm fawas firds juhsmas, preezigas tapat ka behdigas; laudis dseedadami flawä fawu Deewu, dseedadami pawada fawas preeku- un behdu stundas un deenas. Jau mast behrni ar firds preeku klausa mahtes dseefmas; mahtes dseefmas atnem no behrnu firdihm wisas skumjas, winus apmeerinadamas, kamehr eenem faldu meeru eeksch meega, un kad behrni fahk pirmos wahrduis runaht, tad reisä ari fahk trellinaht meldinus, ko no mahtes mutes klauffjuschees. Uri skola newar pamesti dseedaschannu nekoptu. Tautas-skola gan newar audstinaht dseedatajus, bet winai ir ja-audstina kristigai draudsei lozekki, kas war pilnigu dalibu nemt pee draudses deewakalposchannas, pee kuras dseedaschana stahw pirmaja weeta. Tautas-skolas mehrkis ir, eeksch behrneem modinaht patifschannu pee jaukeem meldineem, preeku pee dseedaschannas un winus ta kopt, ka behrni spehj skaidri un koschi wisus weeglafus un wairak pasihstamus meldinus dseedaht. Ratweeschu

tauta mehds schkirt stary dseefmahm un singehm, stary dseedaschannas un singeschannas, „dseedaschannu“ sghmedama us garigahm jeb deewakalposchannas dseefmahm, un „singeschannu“ us laizigahm jeb tautas dseefmahm; bet mehds gribam palikt pee ta weeniga wahrda: dseedaht, to sghmedami tik pat us garigahm dseefmahm, ka ari us tautas un pasauligahm dseefmahm.

Pee dseedaschannas jaskatahs us diwi leetahm:

1) us tonu sawadu garumu, zaur ko nahk dseefmu ritmus; 2) us tonu kahpschannu us augfschu un kri-schannu us leiju, zaur ko nahk dseefmas meldinsch. Tonu sghmes jeb bildes ir notes. Behrneem jamahza schkirt stary pilnahm-, pus- un feerendel-notehm, jahahda, ka notes us 5 lihninahm uskaphdamas un us leiju dodamees apshime tonu kahpschannu un kri-schannu, lai weeglaki meldinu waretu patureht, kad to reds ka bildi preeksch azihm zeltu. Dseedaschannas mahzischanna ir wairak nekä wisas zitas mahzischannas — kopä-mahzischanna. Kad wisa skola kopä dseed, tad dseedaschannas sklanas, ka ehrgeses ruhldamas, wisu firdis sagrahbj un juhsmas zila. Skola wiseem skoleneem jadseed kopä, bet skolotajam jasklausahs ar manigahm aufshim us ikktra behrna ih-paschu dseedaschannu, un fur kahdu dsird neriktigi dseedam, tur winam jahahda, ka lai ikktras sawu misejumu pahrlabo. Skolotajam jahahda, ka pee dseedaschannas pareisi ja-atdara mute, lai balsis skaidri un jauki iseet, ka naw jadseed pa dikti neds ari pa lehni. Pee dseedaschannas skolotajam janem klahht par palihgu kahda instrumente, lai buhtu skolas harmonijums jeb ehrgeses, lai buhtu sijoles, lai arween, kad skoleni pee dseedaschannas no meltina zela noklihduschi, atkal waretu atrast riktigo toni.

a) Tonleiteru- jeb sklahlas dseedaschanna. Skolotajis raksta us skolas tahfeli wisas 7 notes, peerahdidams, ka toni zelahs us augfschu tapat ka notes ka pa trepehm uskaphj pa tahm 5 lihninahm; lai tad behrnus usskubina, winam lihds tonus isdseedaht weenu pehz otra ar balsis kahpschannu, un atkal atpatak us leiju balsis nolaisdami. Lai tad, kad behrni ismahzijuschees dseedaht wisus tonus weenu pehz otra, mahza dseedaht tonus, islaisdami pa weenu, pa diwjeem un ta projam, us augfschu un atkal us leiju. Un beidsot, kad ari to ismahzijuschees, lai eerahda behrneem pascheem tonus trahpiht, teem ar kahdu kozinu apshimedams tahs notes, kas teem jadseed. Ka behrni dseedadami nepeekuhst, lai, kad wisi kopä dseedajuschi, leek dseedaht behrneem pa

benkeem, jeb ari pa weenam, kamehr ziti atpuhschahs. Tonleiterus ismahzjuschees, lai tad pahreet pee dseefmahm.

b) Koraku jeb garigu dseefmu dseedaschana ir wifu swarigakais usdewums dseedaschanas mahzischana tautas-skolâ. Behrneem ja-ismahzahs flaidri un droschi meldinus dseedahit ir basnizâ un mahjâs pee deewakalposchanas, bet ne ween lihds dseedahit, bet ari pascheem meldinu ussahlt. Daschlahrt ari labeem dseedatajem ne-iswedahs, kad pascheem jaussahlt meldinisch; tapehz tas ir skolâ stipri jamahza. Lai tapehz dseed paprecksch pehz instrumentes pawadischanas, pehz lai dseed bes pawadischanas; lai dseed wisi kopâ, lai mahzahs ikkats fawu balsi fatureht kopâ ar ziteem, lai atkal dseed pa diwjeem un ari pa weenam, lai mahzahs ikkats no fewis meldinu tureht. Skola lai atsiht fawu godu ari ecksch tam pastahwam, ka wina dseedaschanu kopdama paleek par ihstenu draudses kalponi; no skolas puhlineem zelsees augki, ka basnizâ deewakalposchana teek zilata zaur flaidru un flaihtu dseedaschanu. Garigu dseefmu dseedaschana skolâ teek mahzita us weenu balsi ween, tâpat kâ ari basnizâ teek dseedahits us weenu balsi ween. Kad skoleni kahdu meldinu ismahzjuschees flaidri dseedahit, lai skolotajs behrnu dseedaschanu pawada ar pilnahm skolas ehrgelehm, ka behrni juht to flaihtumu un krahshnumu, kad zilweku balsis weenohahs ar ehrgeku balsihm.

c) Tautas dseefmas jeb laizigas dseefmas teek dseedatas us diwi balsihm un bes instrumentes pawadischanas. Paprecksch lai wisi skoleni kopâ ismahzahs pirmo balsi, kas weeglaki trahpijama. Lai tad, kad wisi pirmo balsi ismahzjuschees, skolotajs islasa no skoleneem tos, kam ir smalkakas ausis un ari war otru balsi trahpiht, un teem eemahza otru balsi dseedahit. Tautas dseefmas no tautas wiswairak teek dseedatas us diwi balsihm; tâ winas skan pilnigaki un koschaki. Us wairak — trihs wajtschetri balsihm dseedaschana eet pahri par skolas usdewumu un eespehju, un teek patureta dseedataju koreem, ko skolotajs, ja tikai ar skolas dseedaschanu kreetni puhlejees, un behrneem patilshchanu pee dseedaschanas eedehstijis, weegli sadabuhis no saweem fenakeem skoleneem, ar to atradsams faiti, kas wina fasaisitihis ar saweem fenakeem skoleneem pastahwigi us gadu gadeem.

3) Wingroschana. Kad skolas swarigakais usdewums ir, behrnu prahtus un firdis apgaismot un isglihtot, tad winai ari naw japamet pakatâ gadaschana par meefas weiklibu. Skolâ behrneem wairak jasehsch, nekâ tee eeradusch; tapehz skolai ari par to jagahdâ, ka meefai netruhtst tahs wajadstgahs kopschanas; skolai par to jagahdâ, ka isglihtota dwehfele mahjo ecksch spirgtahm, weiklahm meefahm. Ihpaschi muhsu deenas, kur wiseem jaunkeem jaheet kara-deenestâ, skolai ari klahit pee tahm mahzibahm, ko wina tai dwehfelei peedahwâ, jagahdâ, ka ari lozekki teek lunkani, stingri un wingri. Tur dauds war peepalihdseht wingroschanas mahzischana. Bet ari meitenehm wingroschana ir koti deriga un wefeliga. Wingroschana ir brihwstundâs labs un wefeligs laika-kaweklis un pasargâ behrnus no dauds nekahrtibahm un launumeem. Bet lai nebuhtu laika-kaweklis ween, bet ihsteni deriga pee meefas kopschanas, tad wina jamahza ihsteni metodiski un winai janoteek ihpaschi apaksch skolotaja usraudsfchanas. Skolotajam jasina, kahdi wingroschanas usdewumi un preekschmeti ihsteni geldigi behrneem, kas stahw sawadâs wezuma schkirâs, un kahdi ihpaschi geldigi ari meitenehm. Wingroschana dalahs: 1) brihw-wingroschanâ un 2) wingroschanâ ar eerotscheem un rihkeem. Brihw-wingroschana puhlejahs ar wisadahm meefas lojischanahm stahwefchanâ, eefchanâ, tezeschanâ, flreeschanâ, lehfschanâ u. t. j. pr. Brihw-wingroschana teek ari kopta ne no weena behrna ween, bet no daudseem kopâ, kas pa kahrtahm un pa brihscheem un pa starpahm pehz skolotaja komandas sawus munsturinus isdara. Wingroschana ar eerotscheem jeb rihkeem: kâ ar reki, barehm, redelehm u. t. j. pr., puhlejahs meefas spehku un weiklibu wairak. Preeksch winas wajaga ihpascha wingroschanas platscha jeb istabas; turpretim brihw-wingroschanu, kurai nekahdu rihku newajaga, war kopt wisâs weetâs, tâpat ahrâ, kâ istabâs. — Skolotajs eefahks ar weeglakeem munsturineem un ees tahlaki us preekschu pee gruhakeem. No saweem tschallakeem skoleneem ahtri spehs fowim iswehleht par palihgeem preeksch-wingrotajus, kas ziteem skoleneem wisus munsturus preekschâ israhdihs un palihdsehs pakat dariht.

Nahditajs: Lauku darbi, ihpaschi pawafari. Par eenahscheem. Druftu par tartufelu topschamu fatnu dahrsä. Druftu par puku lopschamu.

Lauku darbi, ihpaschi pawafari.

Kad apluhkojam pawafari dabu un winas wispahriigo darboschanos, tad tuhdat redsam un nomanam, ka ta wispirms publejahs pahwarecht leelo seemas flapjumu un rauga semi fasildiht. Weenä weetä tas noteek agral, oträ wehlat, un til tad, kad tas ir notizis, fahl rastees pee wiseem augeem dsihwiba, bet ari pehz semes siltuma, weenä weetä agral un oträ wehlat.

Semes aramä kahrtä rodahs weetu weetahm schkirbas un plaisumi, lä un zil dauds semes aramä kahrtä fatur mahla datas. Jo wairaf seme isschuhst, jo dsikal top schee plaisumi un palihds isschahweht semes aramo kahrtu. Gais un siltums speeschahs par scheem plaisumeem semē eelschä un padara semi un ihpaschi semes aramo kahrtu til mihsstu un irdenu, lä mehš to ar faweem wislabakajeem semes apstrahdashanas rihkeem nekad newaram padariht. Bet wisu scho labumu, to daba semei war dariht, war ta isdariht tilai jo labi tani weetä, kur seme ruden' — preeksch seemas eestahschanahs ir fa-arta; tapehz labi tam jeb teem semkopjeem, kas wisu sawu ne-apsehto semi jau ruden' labi ir fa-arusch. Kad tas ir rudent pareisi padarihts, tad waijaga pawafari til kahdas siltas deenas, lai semes wirsu jeb aramo kahrtu padaritu irdenu, to isschahwetu un fasilditu, tä ka pawafara darbi ir weegli jo weegli isdarami un jauno augu augschana war ar weiksmi eet us preekschu.

Bet kad nelauj dabai scho teizamo darbu pareisi isdariht un seme nedabon masakais 4 zellas no wirsus pareisi isschuhst, pirms fahkam to ar faweem darba rihkeem apstrahdast, tad, sinams, newaram ari no sawa lauka gaidiht labus auglus. Kad fahkam lauku ezeht, pirms tas ir pareisi isschuwis, tad top semes plaisumi zaur ezeschamu aisherti, seme top no strageem famita zeeti, ka gais un siltums tai newar peekluht, un tad esam sawu lauku preeksch wisa wefela gada samaitajuschi. Tahds lauks gan issklatahs no wirsus mihssts un irdens, bet pateesiba tas tahds naw un ari newar buht.

Wehl jo flahdigaka, nekä ezeschana, ir pawafari par dauds agra arschana; tahda par dauds agri kustinata seme ir katru reis samaitata preeksch wisa gada, un esam pee muhsu semes padarijuschi tahdu leelu wainu, ka to ar wiseem muhsu darba rihkeem newaram wairs padariht labu. Un jo wairaf fatur semes aramä kahrtä mahla datas, jo stipraki top par dauds ahtra semes apstrahdashana fodita. Kad seme top arta, kamehr wehl ir flapja, tad ta top faspeesta kopä un paleek kankalaina. Tahdä semē tad newar nelahda sehlla usdihgt un nest pareisus auglus, kaut ari ta buhtu deewsin zil labi mehslota. Til fals nahkoschä seemä war notikuscho wainu pee semes atkal padariht par labu.

Jr ari koti nepareisi, kad ihpaschi mahla semē es-ar mehslus, kamehr seme wehl ir flapja. Slapjee mehslu puhst koti rahmi, fahl semē peleht un pasaudē koti dauds spehla un siltuma datas. Kad spehtum skaitiht tos rubulus, lu-

rus pasaudejām zaur semes nepareisu apstrah-
fchanu, tad daschs labš semkopis no tam far-
gatos un panahktu ari daudš labakas un ra-
schenakas plaujas.

Rihgās Bahzu awise pasneedsa fawā 13.
nummura semkopibas peelikumā loti eewehro-
jamu rakstu par semes apstrahdaschanu, is kura
pasneegsim ari faweem lasitajeem scho jo wehrā
leekamu: „Leelakais un swarigakais semes pahr-
labofchanas darbs ir arschana; tomehr ir loti
daudš semkopju, kas scho darbu isdara tik pa-
wirschus. Saimneezibas ihpafchneeks issuhta
fawus kalpus lihds ar usraugu us lauku pee
arschanas, bet to, ka pascham waijaga apluh-
kot, ka darbs top pareisi padarihts, atrod par
glufchi newaijadfigu, un ir pilnigi ar meeru,
kad usraugs wakarā pasaka, ka usdotais darbs
ir pastrahdahts. Daudš semkopji eet ari pa-
fchi us lauku un apluhko arschanu, bet tee luhko
wairak us usarta lauka leelumu, nekā us tam,
waj darbs ir pareisi padarihts. Kad nu patš
faimneeks un ihpafchneeks tik mas us tam luh-
kojahs, ka darbs taptu pareisi padarihts, kur
tad kolpeem un usraugam tas lai mas
eenahf prahta, luhkotees us pareisu arschanu!

Bes tam atrodam deemschehl ari loti daudš
tahdu usraugu, kas dšihwo ar strahdneekem us
weenu roku, dara pehz strahdneeku prahta un
rauga tik usdoto darbu ahtri jo ahtri padariht.
Gar tam, waj darbs top pareisi padarihts,
naw neweenam nekahdas datas, bet tik rauga
zaur pawirschu strahdaschanu atlizinaht walaš
laiku, un jo drihs padariht nolikto darbu. Tamdeht
naw pawifam pareisi, kad kalpeem pee arschana-
nas nodod sinamu mehru, kurfch us wisadu
wihfi par deenu japadara, un jo atmetami ir
pee arschanas aforda darbi (darbi us gabaleem).
Tā netop weenigi flikti arts, bet ari lopi top
besgaligi moziti. Tapehz nost ar tahdu eerikti
un ar tahdu darba doschanu; pee prahtigas
faimneezibas tas pawifam neder!

Pee lauku darbu strahdaschanas ir pascha
azis un pascha ustraudsiba ta wifu labakā.
Waijaga arween eet us lauku, waijaga darbu
stingri pahrluhkot un fliktu darbu un strahda-
fchanu us wisstingrako norahht. Tas strahd-

neeks, kas fina, ka wina darbs top arween
pahrluhkots, strahda ne ween daudš tšchaklafi,
bet ari daudš labaki. Tas semkopis, kas netur
par waijadfigu ihpafchi arschanu us to stingrako
pahrluhkot, pateesi nesina, zil dahrgi winam
fchee fokl maksā, un ja wiefch scho darbu
stingraki pahrluhkotu, tad drihs ween atrastu,
ka starp arschanu un arschanu ir leela starpiba.

(Turpmat beigums.)

Par eenahfcheem.

Genahfchus pasihš katrs sirgu ihpafchneeks,
jo tee prafa daudšreis dahrgus, gruhti pane-
famus upurus. Lai gan eenahfchi pa leelakai
dakai usbruht kumeleem, kas 1 lihds 3 gadu
wezi, tad tomehr tee netaupa ari wezakus
sirgus, ja tee wehl naw ar eenahfcheem flimo-
juschi. Kad sirgš faslimst ar eenahfcheem, tad
tas paleek gurdens, wairs lahga ne-ehd, asinis
tam tel pa dšihflahm daudš ahtraki, un mee-
fas siltums eet wairumā. Bes tam eenahfchus
war ari pasiht pee tam, ka sirgš tura kaklu
stihwi un fahf punkot. Punkl nezelahs wee-
nigi no deguna, bet ari no kakla un galwas.
Genahfchi ari naw katru reisi weenadi, bet loti
daschadi. Brihscham ir karstums loti stiprs,
brihscham masaks, un tapat ir punkofchana
brihscham stipraka, brihscham wahjaka. Da-
schu brihdi parahdahs eenahfchi us pawifam
zitadu wihfi, un tos war pasiht pee pampuma
un augoneem, kas rodahs sirgam pee kakla.
Pat pee luhpahm rodahs daschu brihdi sirgam
augoni — no reeksta lihds wistas olas leelumam.
Ap augoneem sirgam meesa uspampst. Brih-
scham eenahfchi parahdahs weenā un drihs at-
kal otrā weetā (flepenee eenahfchi). Schahdi
eenahfchi nedabon nekad pilnigi istezeht un
pamasam issuhd. Kahdu reisi ari gadahs, ka
eenahfchus us reisi notur, tā ka waretu domaht,
ka tee ir beigufchees. Bet drihs war redseht,
ka tas tā naw, jo sirgam drihs pehz tam us-
nahf stiprs drudsis, un eenahfchi tad peemetahs
eekschās, kā p. p. plauschahm, smadsenehm
u. t. j. pr., un ir tad reti dseedejami. Genah-
fchus sirgš nedabon nekad no ziturenes, bet

wini ir pascha lopa meefās. Til daschi ahrigi eemefti, kà sobu mefchana, baribas waj stakka mainifchana, war fcho flimibu lopa meefās modinaht. Bet jo leelakà flimibas izfelfchanahs waina meklejama pee gaisa, no kam ari zelahs, ka flimiba daschu gadu parahdahs jo reti un daschu gadu atkal pahraht dauds. Bes tam eenahfchi ir koti lipigi; tapehz wajjaga ihpafchi wezakus firgus koti fargahht, lai tee nedabon fatiltees ar tahdeem, kas ar eenahfcheem firgst. Lai firgus no eenahfcheem issfargatu, daschi firgu ihpafchneeki tura tos tà fauktos eenahfchu pulwerus, kuxi ir dauds wairak eeflaweti, nekà kaut kahdas zitas sahles. Bet gadahs reifas, kur nelihds nekahds no fcheem pulwexeem, un tahdàs reifàs tad dod weenu pulweru sorti pehz otras, zaur kam lops top daschu brihdi jo fliftakàs. — Lai firgus no eenahfchu flimibas dauds-maf waretu issfargahht, wajjaga pawafar' un ruden', kad tee met fpalwu, dot weenu nascha galu ogku flahba smalka natrona ar aufahm. Ari maifijums is 2 datahm fagruhstas sehweles un weenas dakas smalka falmiaka ir pawafar' un ruden' koti derigs, lai firgus issfargatu no eenahfcheem. Wezakeem firgeem wajjaga no fchi maifijuma dot kahdas afontas deenas no weetàs katru riht', kad pirmo reifti dod ehft, weenu karoti, kumeteem pa trim weenu karoti. No tahda eenahfchu pulwera, no kura nefin, is kahdahm datahm wiafch fafahw, wajjaga fargatees, zil ween eefpehjams. — Lai kumetus un firgus waretu issfargahht no eenahfcheem, wajjag par to gahdaht, ka tee nestahw kopà ar tahdeem firgeem, kas ar eenahfcheem flimi. Kad kahdà apgabala eenahfchu fehriga plohahs, wajjaga firgus fargahht, lai nefateekahs ar fwefcheem firgeem. Eenahfchi zelahs ari no tam, ka lopi pahreet par dauds ahtri no weenas baribas us otru. Tapehz wajjaga ihpafchi pawafaròs us tam luhlot, ka firgeem un ihpafchi kumeteem naw no stakka baribas japahreet us reifti ganibà. Labaki ir, kad tas noteek pamafam. Pawafaròs un rudendòs, kad lopi met fpalwu, nefpehj meefa til stipri turetees pretim gaisam. Tad wajjaga firgus stipri fargahht no fa-aufstefchanahs, no aufsta

leetus u. t. j. pr. Sirgu stakkeem wajjaga buht gaischeem un ruhmiageem, un stakòs wajjaga buht tihram gaisam. Kumetus wajjaga arween laift laukà pastaigatees, jo tas fargà no eenahfcheem.

Kad firgs faflimst ar eenahfcheem, tad wajjaga to pahw wifahm leetahm un wispirms tureht fltumà. Stalli wajjaga arween tureht tihru un katru deen' issfprizeht ar karbol-uhdeni. Ja ir ruhmes deewsgan, tad ir tas labakais, kad firgu eeleef ihpafchà stalli un tam lauj tàpat nepeefectam fawà wakà aplahrt staigahht. Stalli, finams, wajjaga ar fahmeem stipri iskaifht. Slimajam lopam wajjag dot tahdu paschu baribu, kahdu tas ehdis, kamehr wehl bij wewels. Ja to negrib, wajjaga dot tahdu baribu, kas ir weegli fagremojama. Kad firgam ir eefchàs leelk karstumòs un tas labpraht tura purnu uhdeni, wajjag tam arween tureht klahht frifchu, tihru uhdeni. Uhdenim japeeleef klahht us katru spanni pus ehdamahs karotòs tihrita falfpetera. Gruhti faflimuschi lopi, kas til ar molahm war ehdamo fa-ehft, patur to daudsreis mutè. Ehdamais mutè faruhgst, no kam zelahs nepatihlama smaka. Tà noteekot, wajjaga wairak reifas par deenu firgam muti ismasgahht jeb isflalot.

Eenahfchu dseedeschana naw wifai gruhta, ja til ween flimiba naw pahraht stipra. Ja firgam ronahs pee lakla jeb rihtles gala eenahfchu pampumi, tad wajjaga tos apfmehreht ar zuhku taukeem un apseet ar willainu lupatu. Pee apseefchanas til newajjaga nemt teewas fchnores, jo tahs eeграusch firgam laklu. Labakais ir, kad nem platas audekla bantes. Pampuma jeb augonu attaifschanu walam atkauj wislabaf dabai, jo ta fin to ihsto laifu; bet kad to grib patòs dariht, tad war to til tad, kad augoni ir pilnigi isaugufchi. Kad augons ir jau ustruhjis, tad gan war zaurumu pagreeft leelaku, lai strutas ahtrati istef, jo tad waina drihsaf aisdifht. Tilihds augons ir ustruhjis, janem apfeenamee nost, un wainu wajjaga diwreis par deenu ismasgahht ar remdenu karbol-uhdeni. Kad firgam tel par degunu ahrà strutahm lihdsigi punki, tad wai-

jaga degunu futinaht ar feena seebeem. Pee tam til jaluhko us to, ka firgam nenopluzina luhpas. Waijaga ari firgam nahsis un luhpas arween istihriht, lai tahs ne-eelarfejahs. Waijaga ari luhkot us tam, ka firgam eet pareisi zauri. Ja tas nebuhtu, tad waijaga par to gahdaht. — Dauds gruhtaki ir tad eenahschus dseebeht, kad tee ir stipri aisnehmuschees un lops zeesch leelas sahpes. Kad pampumi ir par dauds sahpiigi, tad nebuhs eespehjams pampumu ar taukeem eesmehreht, tapehz waijaga labaf apseet ar tahdahm sahlehlm, kas dara pampumu mihkstu. Schahdas reisas warehs pampumu jeb augonu usgreest, pirms tas pilnigi isaudsis. — Kad eenahschi nedabon pilnigi attihstitees, tad waijaga firgam dot pulweri is 2 datahm sehweles, 4 datahm wehmeku un is 4 datahm kadiku ogu. Leeleem lopeem war dot no schi pulwera 3 lihds 4 reisas par deenu, katra reis 3 lihds 4 lotis, un masakeem $\frac{1}{2}$ lihds 1 loti; pulweri waijaga peejaukt pee ehdamà. Ahderes newaijaga tahdam firgam nekad laist, jo tas war drihsaf skahdeht, nekà laba dariht. Bet wislabakais ir, kad tahdas reisas nem lopu ahrsti palihgà, jo zaur neprachtigu un nepareisu dseebeschuanu war drihsaf firgu samaitaht, nekà isdseebeht.

Drusku par kartufetu kopschann saknu dahrsà.

Kad dahrsà grib labus kartufetus panahkt, tad nedrihtst fehllu jaunfuhdotà semè list. Tapehz preeksch kartufeseem waijaga jau ruden' semi mehslot; bet ari tilai tad, kad to atsihtst, ka seme naw jau par dauds trekna, spehziga. Tad us paschu isstrahdashuanu ir ar ruhpihu jaluhko, un jau pat rudeni wisas tehretahs puhles teek zaur kartufeseem pilnigi aismaksatas, un tapehz, kad ko labu grib redseht, newaijaga fweedrus taupiht. Kad nu grib, lai kartufesi agraki nahk gatawi, tad waijaga tos fehklas kartufetus no widejà leeluma islasiht un tad kurwjos eebehrt, kur jau seme ir eebehrta, un

atkal ar weenu plahnu fahrtu semes apbehrt. Schahdus kurwjus nu noleek fiktà istabà un rauga, lai kartufesi sahkt diht. Lihds afni ir kahdas zellas gari, tad sahkt eet pee stahdischanas, un to fehlleneeku tà noleek, ka afns drusku wirssemes paleek. Tè klahr ir labi, kad karam kartufelim weenu masu saujinu truhdu semes uskaiisa, kura war buht skunsts mehpli peemaisiti. Daschi, fehllu gribedami taupiht, kartufelus sahraisa; bet tas daschu reis ne-isdodahs teizami.

Drusku par puku kopschann.

Zil behdigi tas isflatahs, kad pukes us loga sahkt nowihst un, galwinas nokahrdamas, sawas lapinas, sawu wisu kopschako jaukumu, nomest un saudeht. To wisu wairak mehš seemas laikà peedfihwojam. Un tas noteek wisu wairak til tamdeht, ka tahm par dauds uhdena usleij; jo seemas laikà pukes nekad til dauds uhdena neprasa, kà wasarà. Newar leegt, ka ari daschi ziti eemesli pee tam warbuht wainigi, kà saltums, podi, kas par masu u. t. pr.

Bet lihds pukes til behdigu isflatu rahda un lapinas tahm sahkt nobirt, tad waijaga laut, lai seme pawisam isschuhst, un tad, podu apgreesdams, puki is ta isnemt; saknu tschumuru waijaga ar roku no aplahrtejahs semes notihriht, waj nu nemt jaunu podu jeb to paschu labi ismasgaht un tad ar jaunu, sausu semi to atkal eestahdiht.

Bodam waijaga buht til leelam, ka aisween starp saknu tschumuru un podu ir ne masaf weena zella semes, lai saknehm buhtu ruhme isplestees. Tad waijaga puki labi aplaistihst, lai seme nogulstahs, bet nu nedrihtst to agraki apleet, kamehr ta atkal sahkt aukt, jeb kad seme atkal isschuwusi. Seemas laikà tilai ar remdenu uhdeni drihtst pukes apleet, un pee salta laika — par trihs deenahm reisi ir deewsgan.